Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 30 (20. 297) • 1989 йил 5 февраль, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

• *Халқнинг ишончли вакиллари*

БИЗНИНГ СПРАВКА

Парда Худоёровнинг таржимаи ҳоли қисқа, нари борса, ярим варақ бўлади. 1950 йилда Бойсун районидаги Работ қишлоғида туғилган. Ўша қишлоқда ўрта мактабни битказди, Тошкент қишлоқ хўжалик институтида ўқиди. 1973 йилда Гагарин районидаги шоличиликка ихтисослашган «Искра» совхозига уруғчилик агрономи бўлиб ишга келди. Сўнг бўлим агрономи, кейин эса совхоз бош агрономи бўлди. Мана, тўрт йилдирки, шу совхознинг директори. У район Совети депутати, Ўзбекистон Компартияси тафтиш комиссияси аъзоси, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати. Энг асосийси, қайта қуриш жонкуяри, тиниб-тинчимас ва ғамхўр раҳбар...

Суратда: Парда Худоёров ўз сайловчилари — «Искра» канали қурувчилари даврасида.

И. ХЎЖАЕВ фотоси (ЎзТАГ).

АГАР ДЕПУТАТ БЎЛСАМ...

Совхоз коллективи мени СССР халқ депутатлигига номзод қилиб кўрсатди. «Бу нима — ҳурматми, ишончми?» деган савол хаёлимдан кетмайди. Шундай мулоҳазаларга бораман-у, яна ўзимга ўзим дейман: «Номзодлик ҳали депутат деган сўз эмас, борди-ю, эртага депутатликка сайлашган тақдирда ҳам бу амалмас, имтиёз ҳам эмас. Сен халқ хизматкорисан, эртаю кеч халқ ташвиши билан яшайдиган кишисан».

Гапни социал масаладан бошлай қолай. Бутуниттифоқ партия конференциясида бир хўжалик раҳбари сўзга чиқди. РСФСРдан экан. Нима деди денг? «Қишлоқдан кўплаб ёшлар кетиб қолишяпти. Уларни яна ўз туғилган қишлоқларига, она-ерига қайтаришнинг йўли йўқми? Бор, бу ҳам бўлса, қишлоқ шаҳарлари бунёд қилишдир. Қишлоқда водопровод, газ, канализация, иссиқ сув бўлсин. Йўлларга асфальт ётқизайлик. Дарахтлар экайлик. Ана шунда қишлоқ қишлоқ бўлади». Ҳаммаси-ку майли, мени канализация, иссиқ сув дегани ўйлантириб қўйди. Областимиздаги қишлоқлар у ёқда турсин, Термиз ва Деновдай шаҳарларимизда ҳам дурустроқ канализация тармоғи йўқ.

Ўтган йили Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида дала меҳнаткашларига ғамхўрлик кўрсатиш ҳақида гапирдим. Сурхон воҳасида ёз ойлари ҳарорат 40—45 даражага кўтарилади. Об-ҳаво бюроси бизга шундай маълумот беради. Бироқ ўттиз ҳатто қирқ беш даража ҳароратни кўрсатадиган оташ асбоблар миллари ҳам гоҳо иссиқни ўлчашга қурби етмайди. Қуёш қизиғида, бунинг ҳеч лоф жойи йўқ, ҳарорат 50—60 даражага боради. Биз ёз ойларида одамлар эрталаб соат 11 дан то кечки 5 гача шийпонда дам олсин, деймиз. Биринчидан, деҳқон дам ололмайди. Айтайлик сувчи экинга сув тараган бўлса, у даладан бир дақиқа ҳам узоқлашмайди. Ҳатто у қувсангиз ҳам кетмайди. У кўкдан пуркалаётган оташнимас, даласини ўйлайди. Иккинчидан, дам олсин дейиш, муаммони ҳал қилиш чорасимас. Бу, аксинча муаммони хаспўшлаш. Ахир, область хўжаликларидаги юзлаб бригадаларда дурустроқ дала шийпони йўқда.

Замонавий усулдаги шийпон қуришнинг даҳмазаси эса бир олам. Шу ўринда ўзим дуч келган бир мисолни айтай. Совхозда марказий ремонт устахонасининг номи бор-у, ўзи йўқ эди. Хўжаликда эса 200 тага яқин турли техника бор. Бир куни ҳамма механизаторларни йиғдим-да, «Ишни қўл учида қилаяпсизлар, ремонтдан чиқарган тракторлар-у комбайнлар ярим йўлда тўхтаб қоляпти», дедим. Улар «Очиқ ҳавода нимаям бўларди», дейишди. Шу гап баҳона, 150 минг сўм сарфлаб, қўлимиздан келганича, бостирма, дам олиш хонаси қуриб олдик. Бироқ биз ҳамма шароитга эга бўлган ремонт устахонаси қуришимиз керак. Шу топда пулинг бўлса, лойиҳа йўқ, лойиҳа топсанг қурувчи бўлмайди. Бир амаллаб, бирон қурилиш ташкилотини кўндирсанг, ёғоч, цемент, ғишт топилмайди. Бирон танишроқ қурувчи раҳбардан озроқ қурилиш материали бериб туришини сўрасанг, дарров лимитни кўндаланг қилади.

Айримлар РСФСР областларига бориб, ўзлари учун ёғоч тайёрлаб келишяпти. Россиядагилар хўжаликларга ёғоч беришади, хўжаликлар эса уларга ўзларида етиштирилган маҳсулотлардан жўнатадилар. Бу яхши. Аммо ўша ёқлардан тайёрлаб келтирилган ҳар кубметр ёғочни пулга чақадиган бўлсак, билмадим, бир донаси қанчага тушаркин? Бир одам уёққа бориб, бирон ой юриб, шартнома тузиб қайтади. Сўнг ўрмон кесиш учун одам юборишинг керак. Уларга ойлик, командировка ҳақи тўлашинг лозим. Кейин вагон гаплашишинг, ёғочни орттиришинг керак. Булларнинг ўзи бўлмайди. Бунинг устига областдан 100 хўжалик ёғоч тайёрлайдиган бўлса, ҳаммаси ўз билганича ҳаракат қилиши керак. Нега бу муҳим ишни марказлаштириш мумкин эмас? Масалан, оближроком ёки агросаноат қошида шундай бир «воситачи» бўлим ташкил қилса бўлмайдими?

Назаримда, қишлоқда социал муаммоларни ҳал қилишнинг энг тўғри йўли — бу, кўп ва сифатли қуриш. Лекин бунинг учун юқоридаги мен айтган масалалар тўғри ҳал этилмоғи зарур. Бўлажак депутат эса бу жумбоқларни ечишга фаол бош қўшиши керак. Бу йўлда тўсиқлар ҳам бўлади. Тўрачилик қусурларига ҳар қадамда дуч келиш мумкин. Депутатга халқ ваколати шунинг учун ҳам бериладида. У халқ манфаати йўлида тўсиқларни енголмаса, дангаллик қилмаса, уни олий ҳокимият органига сайлашдан не ҳожат?

Яна бир гап. Область агросаноат тармоқларининг янги шароитда — хўжалик ҳисобига, ўзини-ўзи қоплаш ва маблағ билан таъминлаш усулига ўтиб ишлаши колхоз ва совхозларнинг иқтисодий бақувват бўлишини таъминлаётир. Биргина бизнинг совхозни олайлик. Шоли майдонимиз 2400 гектар. Ўтган йили давлатга салкам 9 минг тонна шоли сотдик. Бу олдинги йиллардагидан бир неча минг тонна кўп. Соф даромадимиз 1,5 миллион сўмни ташкил қилаётир. Хўжалик эса атиги кейинги 3 йилдан бери фойда ола бошлади. Бу пудрат шарофати. Совхозда 38 звено оилавий, 11 звено коллектив пудратига ўтиб ишлаяпти.

Хўжалигимизда ҳозир ёзги кинотеатр, болалар боғчаси, ўрта мактаб, ҳаммом ишлаб турибди. Шу йилнинг ўзида 400 ўринли қишки клуб, 50 ўринли ётоқхона, 140 ўринли болалар боғчаси, шоликорлар учун 20 та уй, 50 та йиғма мавсумий дала шийпони қуриш мўлжалимиз бор. Бу бир йилга кўпми ёки оз? Одамлардан сўрасангиз, бу ҳали кам, дейишлари аниқ. Чунки биз эндигина яхши ишлаш ва яхши яшашга ўргана бошладик. Яхши яшаш — илгарилаш демак.

Бироқ шундай ҳаракатни секинлатадиган «омиллар» ҳам бор. Масалан, ижарачининг мақсади — кам чиқим қилиб, кўп ҳосил олиш. Шундай қилмаса, у ютқазиб қўяди. Шунинг учун ҳам у ўзига қанча ўғит, техника, сув керак бўлса, шунча олади. Ортиқчаси унга зиён. Ортиқчаси совхозгаям зиён. Лекин агросаноатдагилар, совхозга калийли ўғит учун фалон тонна лимит берилган, дейдилар. Лимит — бу, чекланган норма, фойдаланиш учун белгиланган муайян миқдор. Шу миқдор тасдиқлангандан кейин уни олмасанг, тамом, жарима тўлайсан. Жарима тўлагандан кўра, оласан-да, дала бошигами тўкиб қўясан. У ёзда қуёшда қизиб, қишда ёмғирда ивиб ётаверади. Техника таъминотида ҳам худди шундай лимит бор. Бироқ деҳқон ишида лимит йўқ. Бир йил ўғит кўп керак бўлиб қолади, иккинчи йили эса унча зарурати бўлмайди. Айтмоқчиманки, шу лимит деганлари деҳқон хоҳишига, экин талабига қараб ўзгариб ҳам турса. Унга жудаям қонун кучи қўлланилавермаса.

Яна бир масала. Яқинда партком котиби Норқуб Омоновга сиёсий ўқиш машғулотида тингловчилар шундай савол беришибди: пландан ортиқ шоли олсак, унинг ярми бизга бериладими? Мен, берилади, дедим. Бир пудратчи оила пландан зиёд 50 тонна шоли етиштирса, унинг тенг ярмини натура ҳолида тўлаш мумкин. Бозорда эса гуруч 2—2,5 сўм. Бироқ директор пудратчи манфаатини тарозининг бир томонига қўйса, совхоз манфаатини унинг иккинчи палласига қўйиши керак. Токи тарозининг бир палласи босиб кетмасин. Биз пландан ортиқ етиштирилган ҳар килограмм шоли учун 64 тийиндан тўлаяпмиз.

Даромад хусусида шоликорлар нолимасалар ҳам бўлади. Олдинги йили бир ишчимиз ўртача 350 сўмдан ойлик иш ҳақи олган эди. Ўтган йили бу 372 сўмга тўғри келди. Мен шоликорларнинг катта ойлик олиши ҳақида гапираяпман-у, пахтакорлар кўз олдимдан кетмай турибди. Уларнинг ўртача иш ҳақи биздагидан 1,5—2 баравар кам. Нега? Биринчидан, пахтанинг харид нархи ўта арзон. Қиёс қилинг. Бир шиша пепси-колани 50 тийинга оламиз. Бир кило чой 5—6 сўм. Бир шиша минерал суви 30 тийин туради. Деҳқон қишин-ёзин тиним билмай етиштирган бир кило пахта-чи? Бу ҳақда кўп гап-сўзлар бўлмоқда. Мен ҳам ўша фикрларга қўшиламан.

Пахтакор хўжаликлар 5—6 миллион сўм фойда оладилар. Лекин бу фойданинг 48 фоизи агросаноатнинг марказлаштирилган фонди ва бюджетга олиб қўйилади. Ғалати томони шундаки, бундан ҳатто хўжалик раҳбари ҳам бехабар қолади. Бу, ахир, хўжалик ҳисоби тартиб-қоидасига ҳам зид-ку? Ҳозир техника, ўғит ва бошқа материаллар нархи 2 баравариға ошди. Областда сувдан фойдаланиш ҳам пуллик бўлади, дейилмоқда. Шундай экан, хўжаликлар ўзлари топган пулга ўзлари хўжайинлик қилишсин-да. Бўлажак депутат ана шундай масалалар устида ҳам бош қотириши керак.

Сўнгги фикрим — бу рақобат маданияти ҳақида. Рақобатда кимдир енгиб чиқиши керак. Ҳозир халқ депутатлигига номзодлар кўрсатилди. Бир ўринга 8—10 номзод. Илгари сира бундай бўлмаганди. Майли, шундай бўлгани маъқул. Чунки энг муносиб номзод ғолиб чиқади. Бироқ номзодлар ўртасидаги рақобат соғлом бўлмоғи керак.

Биласизми, мен нега бундай деяпман? Ҳозир кўпгина коллективларда раҳбарлар сайлаб қўйилаяпти. Номзодлар сони эса баъзан ўнтадан ҳам ошади. Комиссия уларни «имтиҳон»дан ўтказиб, 2—3 нафарини овозга қўймоқда. Сайлов ўтади, кўп овоз олган киши сайланади. Хўш, кейин нима бўлади? Янги раҳбарга гоҳо собиқ номзодлар рақиб бўлиб қолишади. Унинг эркин ишлашига таг-заминдан халақит берадилар. Ҳар ҳолда, оз бўлсаям, шундайлар бор. Бу, ҳали биз демократияни яхши билмаслигимизни кўрсатади. Эҳтимол, сайловда мен кам овоз олиб қоларман. Лекин бари бир, мен юқорида айтилган ва бу ерда айтилмаган муаммолар ечими учун курашавераман. Бу билан мен ғолиб чиққан депутатга ёрдам берган бўламан. Областимиздан СССР халқ депутатлигига кўрсатилган номзодларга омадлар тилайман.

Парда ХУДОЁРОВ,
Сурхондарё область Гагарин районидаги «Искра» совхози директори.

● ҚИШЛОҚ У ЁҚДА ТУРСИН, ҲАТТО ТЕРМИЗ ВА ДЕНОВДАЙ ШАҲАРЛАРИМИЗДА ҲАМ ТУЗУКРОҚ КАНАЛИЗАЦИЯ ЙЎҚ ● «ВОСИТАЧИ» БЎЛИМЛАР ТУЗСА БЎЛМАЙДИМИ? ● ОРТИҚЧА ЎҒИТНИ ОЛМАМАН ДЕСАНГ ҲАМ... ЖАРИМА ТЎЛАЙСАН ● ҚИЁС ҚИЛИНГ: БИР ШИША ПЕПСИКОЛА 50 ТИЙИН... ● РАҚОБАТ СОҒЛОМ БЎЛМОҒИ КЕРАК ●

ЖАНГОВАРЛИК ВАРАҚАСИ

Мамлакатимиз тарихида узоқ йиллик танаффусдан сўнг ленинча демократия ва ошкоралик тобора илдиз отмоқда. Қайта қуриш шароитида илк бор ўтказиладиган катта воқеа — халқ депутатлари сайловига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Бу — ҳуқуқий давлат барпо этиш жараёнида демократик йўл билан ўтказиладиган сайловлар дебочаси бўлади.

Сайловга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда актив иштирок этадиган муассасалардан бири — Халқлар Дўстлиги орденли «Ўзбекистон» нашриётидир. Нашриёт сайловлар муносабати билан «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Конституцияси (Асосий қонуни)»ни ўзбек тилида оммавий нусхада қайта чоп этди. Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг навбатдан ташқари ўн иккинчи сессиясида қабул қилинган «СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисида» СССР Қонуни ҳам ўзбек ва қрим-татар тилларида кўп нусхада чиқарилди. КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил январь Пленуми материаллари яқин орада китобхонлар қўлига етади.

Оммани ғоявий-сиёсий тарбиялашда, партия ва давлатимиз кўрсатмаларини кенг меҳнаткашлар оммасига етказишда сиёсий плакатнинг роли катта. Шу жиҳатдан, бўлажак сайлов муносабати билан нашриёт чоп этган даъваткор плакатлар муайян ташвиқотчилик вазифасини бажаради. Жанговарлик варақаси бўлмиш плакатлар энг оммавий, энг ҳозиржавоб, ихчам ва ғоявий таъсирчанлиги билан алоҳида аҳамиятга эга. «Ҳамма сайловга!», «Тинчлик, халқлар дўстлиги учун овоз бераман» деб номланган плакатлар ўзининг бадиий-сиёсий таъсирчанлиги билан алоҳида ажралиб туради. Булар республикамизда яшовчи халқларнинг олти тилида — ўзбек, рус, қозоқ, тожик, қирғиз ва қрим-татар тилларида чиқарилди. Айни пайтда КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил январь Пленумида қабул қилинган КПСС Марказий Комитетининг «Партияга, совет халқига Мурожаатномаси» ҳам ўзбек рус ва қрим-татар тилларида плакат тарзида чоп этилди.

Булар республикамизда кенг ошкоралик ва демократия шароитида ўтказиладиган сайловларни ташкил қилишда, партия ва ҳукуматимизнинг давлатимиз сиёсий системасини ислоҳ қилиш борасидаги ишларини амалга оширишда катта аҳамият касб этади.

Г. ҚУРБОНҚУЛОВА.

НОМЗОДЛАР РЎЙХАТГА ОЛИНМОҚДА

Округ сайлов комиссиялари қуйидагиларни СССР халқ депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олди ва сайлов бюллетенларига киритиш тўғрисида қарор қабул қилди:

105-Чортоқ миллий-территориал сайлов округидан — Отажонов Алихон Раҳматович, 1938 йилда туғилган, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Госпланининг раиси; Мадаминова Адиба Мирзаевна, 1951 йилда туғилган, Уйчи район марказий касалхонасининг врачи.

(ЎзТАГ).

МЕНИНГ ФИКРИМЧА...

Кооперативнинг ўз маҳсулоти бўлсин

Ўтган йилнинг охирлари эди. Кооперативимизда ишлаб чиқарилаётган конфетнинг қиёмини қайнатиш ташвишида бригадиримиз Мавлуда Мамараҳимова билан ҳовлига чиқсак, юк машинасидан қандайдир моллар туширилаётган экан. Мен уларга ёрдамлашадиган бўлдим. Қоғоз қутиларга ёпиштирилган ёрлиқларга эътибор берсам: «Госагропром Таджикской ССР, кондитерская фабрика «Ширин», город Душанбе», деб ёзиб қўйилибди. Ҳайрон бўлдим. Ўзимиз конфет ишлаб чиқарсагу, ташқаридан келтиришгани нимаси? Кейинчалик билсам, Тожикистонда ишлаб чиқарилган рангсиз конфетларга турли хил бўёқ бериб, савдога чиқарар эканмиз. Балки биз ўзимизга юклатилган планни бажариш ташвишида шундай йўлни танлагандирмиз. Лекин менимча, мутасаддиларнинг эндигина ташкил этилган коллектив фаолиятини бунақа ғирром «йўлга» бошлаётганликлари бутунлай нотўғри.

Сўнгги пайтларда кўча-кўйда нарх-наво ҳақида одамлардан норози оҳангдаги гап-сўзларни кўплаб эшитиш мумкин. Илгарилари новвотнинг нархи ҳамма ерда деярли бир хил эди. Энди шаҳарнинг тўрт бурчагида унинг нархи тўрт хил. Қайсиниси фабриканики, қайси бирини кооператив ишлаб чиқарган, ажратолмайсан. Нархдаги фарқ эса илгаригидан бир-бир ярим сўм қиммат. Демоқчиманки, айрим кишилар кооператив ниқоби остида олиб сотарлик билан шуғулланмоқдалар. Оқибатда магазинларда айрим харидоргир моллар кўринмайдиган бўлиб қолди.

Ўйланиб қоламан. Наҳотки кооперативларнинг фаолияти шундай майда-чуйда ишлар, воситачиликлар билан чекланса! Менимча, ҳар бир кооперативнинг ўз иш услуби, маҳсулоти, мақсади бўлиши лозим. Кооперативчилар ўз фирмалари тамғаси билан маҳсулотлар ишлаб чиқаришга интилишлари, унинг сифати, кооператив обрўси учун курашишлари лозим. Улар фаолиятини назорат қилувчи ташкилотлар эса томошабин бўлиб турмасдан тартиб, интизом учун қайғуришлари, бу борадаги қонун-қоидаларга тўла риоя этилишига эришишлари керак.

Ж. НУРМАТОВА,
Жиззах шаҳридаги «Ширин» кооперативи аъзоси.

Ким даволайди?

Совхозимизда 1500 бош қорамол, 1300 бошга яқин қўй-эчки бор. Бу молларни эмлаш ва даволаш учун хўжаликда 6 та мутахассис хизмат қилади.

Совхоз территориясидаги аҳолида эса 2500 га яқин қорамол, 20 мингдан ортиқ қўй-эчки мавжуд. Аҳолидаги молларни эмлаш ёки даволаш учун совхоздаги мутахассисларнинг қўли тегмайди. Чунки улар ўз ишлари билан банд. Натижада аҳолидаги моллар юқумли касалликларга йўлиқади. Бу касалликлар ўз-ўзидан совхоздаги молларга ҳам ўтади.

Шуларни ҳисобга олиб, аҳолидаги мол сонига қараб 5—6 қишлоққа битта ёки иккита ветеринария мутахассиси беркитиб қўйилса, ёмон бўлмасди. Шунингдек, уларга тегишли миқдорда иш ҳақи белгилаб берилса, мақсадга мувофиқ бўларди, деб ўйлайман. Шунда шахсий хўжаликлар ҳам ўзлари етиштирган сут, гўшт ва бошқа маҳсулотларнинг ортиқчасини давлатга топшириб, эл-юрт маъмурчилигига кўпроқ ҳисса қўшиши мумкин.

Я. НУРИДДИНОВ,
Пайариқ районидаги Киров номли совхоз зоотехниги.

Бу ҳам муаммо

Маълумки, мактаб кутубхонаси ўқувчилар ҳаётида муҳим роль ўйнайди. У болаларни дарсликлардан ташқари адабиётлар билан таъминлаш, мактабда ўтилаётган предметларни янада чуқурроқ ўзлаштириш, ўқувчиларнинг касб танлашларида етакчи восита ҳисобланади. Бироқ мактаб кутубхоналарининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, китоб фондини ўқувчиларнинг талабларига қараб шакллантириш, айниқса кадрлар танлаш, уларни тарбиялаб, жой-жойига қўйиш каби ишлар ҳануз ўлда-жўлда. Ҳеч кимга сир эмаски, бу соҳада кадрлар қўнимсизлиги ниҳоятда катта. Боиси, бизнинг соҳада олий ва ўрта махсус кутубхона маълумотига эга бўлганлар жуда оз. Тўғри, мактаб кутубхоначилари ва методистлар ҳар беш йилда бир марта малака ошириш курсига таклиф қилинади. Бир ойлик курс мутахассис бўлмаган кишиларга нима ҳам берарди. Бу қисқа вақт ичида кутубхоналар ишини қайта қуриш, болаларнинг ёшларига қараб қизиқиш ва талабларини ўрганиш, улар билан ўтказиладиган якка, оммавий ишлар самарадорлигини ошириш, алфавит ва систематик каталоглар тузиш каби кутубхона дарсини ўтишнинг имконияти бўлмайди. Ўзи мутахассис бўлмаган методист кутубхоначиларга қандай методик ёрдам бера оладию, қай йўсинда қонуний иш талаб қилади, деган ҳақли савол туғилади.

Республикамиздаги Тошкент давлат маданият институти, маданият техникумларида олий ва ўрта махсус маълумотли кутубхоначилар тайёрланади. Кейинги йилларда Тошкент маданий-маърифий техникумининг сиртқи бўлимида таълим олаётган талабаларнинг маълум қисмини мактаб кутубхоначилари ташкил қилмоқда. Бу қувонарли ҳол, албатта. Бироқ уларнинг ихтисос бўйича тайёргарлиги давлат ва жамоат кутубхоналари ходимларига нисбатан ниҳоятда пастлиги маълум. Бу эса мактаб кутубхоналарида қилинаётган ишлар кўлами қониқарсизлиги, улар устидан малакали раҳбарлик қилинмаётганлигидан далолат беради. Қоидага биноан сиртқи бўлимда камида икки йиллик кутубхоначилик иш стажига эга бўлган талабалар дипломолди ишлаб чиқариш практикасидан озод қилинади. Бироқ 3-4 йил, ҳатто ундан кўпроқ иш стажига эга бўлган мактаб кутубхоначиларини марказий шаҳар ва район болалар кутубхоналарига практика ўтишга юборишга мажбур бўлиняпти. Фикримизча, мактаб кутубхонасида малакали мутахассис ишламас экан, унинг ишини ҳозирги кун талаблари даражасига кўтариб бўлмайди.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигидаги тегишли ўртоқлар мактаблар, жумладан, ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртларининг кутубхона кадрларига бўлган талабини ўрганиб чиқиб, ишга астойдил қизиққан иқтидорли ёшларни қабул қилишни мувофиқлаштирса, шу соҳа мутахассисларини тайёрлашни йўлга қўйсагина, шунингдек, кутубхона кадрлари ўртасида тез-тез аттестация ўтказиб, махсус маълумотга эга бўлмаган кутубхоначиларнинг шу ихтисосдаги ўқув юртларига ўқишга боришларини ташкил қилсагина бу муаммони тўғри ҳал қилиш мумкин, деб ўйлаймиз.

Ю. РАЖАБОВ,
Тошкент маданий-маърифий техникумининг методист ўқитувчиси.

ИСТИҚОМАТ ЖОЙЛАРИДАГИ ИШЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРАЙЛИК

Тошкентда шаҳар маҳалла комитетлари раисларининг учрашуви бўлди. Унда район партия комитетлари, район ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети бошқармаларининг масъул ходимлари қатнашдилар.

Сўзга чиққан кишилар маҳалла комитетлари ҳозир Тошкент шаҳридаги 300 мингдан ортиқ аҳоли орасида иш олиб бораётганлигини таъкидладилар. Улар оилани мустаҳкамлаш, турмушга янги совет маросимларини жорий этиш, интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш соҳасида кўп иш қилмоқдалар. Аммо кўпгина муаммолар ҳалигача ҳал қилинган эмас. Комитетларнинг раислари маҳаллий Советлардан истиқомат жойларида олиб борилаётган ишларда амалий ва самаралироқ ёрдам беришни илтимос қилдилар.

Учрашув қатнашчилари маҳалла комитетлари раисларининг шаҳар кенгашини туздилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институти директорининг ўринбосари Қ. Ф. Фозилхўжаев ана шу кенгашнинг раиси қилиб сайланди.

Учрашувда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

КЎКЛАМГА ПУХТА ТАЙЁРГАРЛИК

ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙ

● Ғафур Ғулом номли колхоз механизаторлари Ўзбекистон районида биринчи бўлиб техникани баҳорги дала ишларига тахт қилиб қўйдилар. 80 дан ортиқ ҳайдов трактори, 26 та чигит, 3 та маккажўхори экадиган сеялкалари ва бошқа техника воситалари ремонтдан чиқарилди.

СССР халқ депутатлигига номзод, газ-электр пайвандловчи Н. Исмоилов, слесарлар — А. Мингбоев, Н. Аҳмедов, У. Раимов ва бошқалар ремонт ишларини сифатли бажардилар.

Колхоз усталари йиғим-терим техникасини созлашга киришдилар.

ЮҚОРИ ҲОСИЛ ГАРОВИ

● Балиқчи районидаги «Пахтакор» колхозининг Мариямхон Қамбарова етакчилик қилаётган бригадаси аъзолари ерлар шўрини ювиш юмушларини режалаштирилганидан уч ҳафта олдин тугатишди.

Бу йил бригада аъзолари 92 гектар майдоннинг ҳар гектаридан қирқ центнер «оқ олтин» етиштириш ниятидалар, бу ўтган йилгидан тўрт центнер кўпдир.

Районнинг барча хўжаликларида суғориш шахобчаларини тозалаш, далага минерал ўғитлар чиқариш ва қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш графигидан ўзиб кетилди.

(ЎзТАГ).

Оламда нима гап?

ЖАҲОН МАТБУОТИ САҲИФАЛАРИДА

Чет эл матбуоти ва телевидениеси СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзенинг Пекинда бўлишини, унинг Хитой раҳбарлари билан олиб борган музокараларини кенг ёритмоқда. Софиянинг «Работническо дело» газетаси Пекиндан олинган материалларни «СССР—Хитой: муносабатларни тўла нормаллаштиришга ўзаро интилиш» сарлавҳаси остида эълон қилган. Парижда чиқадиган «Юманите» газетаси музокаралар дўстона, ошкора ва ишонч вазиятида ўтаётганлигини таъкидлайди. Япониянинг Эн-Эйч-Кей телекомпанияси маҳаллий аҳоли Совет Иттифоқидан келган меҳмоннинг Буюк Хитой деворига сафари чоғида уни самимий кутиб олганлигини уқтириб ўтади.

ГДР газеталари ГБСП Марказий Комитетининг Бош секретари Э. Хонеккернинг Чили Компартияси Марказий Комитети Сиёсий комиссиясининг аъзолари В. Тейтельбойм ва Х. Фасио билан бўлиб ўтган учрашуви тўғрисида маълум қилади. Ҳар иккала томон СССР, ГДР ва бошқа социалистик мамлакатларнинг ўз қуролли кучларини бир томонлама қисқартиришга оид сўнгги ташаббуслари НАТО қатнашчилари бўлган давлатлардан пухта ўйланган жавобни талаб этаётганлигини таъкидлади.

(ТАСС).

ИСЛОҲОТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШГА ДАЪВАТ

Хитой ХКП раҳбарлигида кўп партияларнинг ҳамкорлигини яхшилаш йўли билан, шунингдек мамлакатдаги турли сиёсий партиялар ўртасида маслаҳатлашиб олиш билан сиёсий система ислоҳотини жадаллаштиради.

Хитой матбуотининг хабар беришича, ХКП Марказий Комитетининг Бош секретари Чжао Цзиян Хитой демократик партиялари раҳбарлари ва таниқли партиясиз арбоблар билан учрашувда шуларни айтди.

Ғарбдаги айрим мамлакатларда сиёсий партиялар навбати билан ҳокимият тепасига чиқмоқда, деб таъкидлади ХКП раҳбари, бундай тажриба Хитойда мавжуд бўлган шарт-шароитларга жавоб бермайди. Аммо Хитойдаги турли демократик партияларнинг мамлакат сиёсий ишларидаги иштирокини расмийлаштириб қўйиш ва улар ўртасида маслаҳатлашувлар ўтказиб туриш зарур.

Мазкур учрашувда сўзга чиққан Хитой демократик лигаси марказий комитети раиси Фэй Сяотун Коммунистик партия раҳбарлигида кўп партияларнинг ҳамкорлиги ҳамда сиёсий маслаҳатлашувлар системаси жиддий муаммолардир, бу муаммоларни ҳал этиш учун ҳормай-толмай ишлаш лозим бўлади, деб уқтирди.

(ТАСС).

● Чет эллардаги воқеаларга доир хабарларни газетанинг учинчи саҳифасида ўқийсиз.

ИНСОН МЕҲНАТИ БИЛАН ГЎЗАЛ

Фидойи хотин-қизлар тиккан палаклар ва сўзаналарнинг гулига бир назар ташланг: нақадар гўзал. Нақшлар кўзни қамаштиради. Ранг-баранг маҳсулотлар Иттифоқимизда эмас, балки хорижий мамлакатларда ҳам машҳур.

Сўз Тошкент бадиий буюмлар фабрикасининг аҳил коллективи ҳақида бораётир. Бу корхона ташкил этилганига 36 йил бўлди. Шу йиллар мобайнида фабрика ишлаб чиқариш қуввати юксалди. Тикув машиналари янгиланди. Буларнинг барчаси сифатли маҳсулот тайёрлашга имкон яратмоқда.

Фабрикада ўз касбининг усталари жуда кўп. Улардан бири бичув цехининг ишчиси Мавжуда Акбаровадир. Қадрдон корхонасида у 28 йилдан буён ишламоқда. Ёшлар устози. Шогирдлари Гулнора Зиёмова, Моҳира Мавлонова ўз мураббийларидек ишлашга интилишмоқда.

Суратда: илғор ишчи М. Акбарова.

М. НАЗАРОВ фотоси.

• *Партия турмуши: тажриба манбалари*

БИР ЙИЛ ВА БИР УМР

Илҳом Рашидов бир йил давомида Ярославль шаҳар партия комитетида стажировкада бўлди. Унгача у Самарқанд шаҳар партия комитети пропаганда ва агитация бўлими мудири эди. Стажировкани ўтаб қайтгач, уни шаҳар партия комитети секретари вазифасига сайлашди.

Мухбиримиз Илҳом Рашидов билан учрашиб, Ярославль шаҳар партия комитетида орттирган тажрибаси ҳақида суҳбатлашди.

— Идеология соҳасини баъзилар «кўринмайдиган», «ушлаб бўлмайдиган» соҳа дейишади. Унинг мезонини рақамлар, ишлаб чиқариш кўрсаткичлари билан белгиламоқчи бўладилар. Сиз ўз тажрибангизни қандай баҳолар эдингиз?

— Аввало, тажрибани баҳолаш қийинлигини таъкидламоқчиман. Чунки буни киши ўзи аниқлай олмайди. У ҳақда вақт ва одамлар хулоса чиқарадилар. Идеология соҳасига муносабатга келсак, ҳақиқатан ҳам бизда уни кўрсаткичлар билан «ўлчашади». Лекин бу мавсумий натижалардан йироқ бўлиши керак. Ярославлда ҳамма йирик завод-фабрикаларнинг бош мутахассислари пропагандистлардир. «Бирлашмангизда планларни доим уддалаб келар экансизлар. Бунинг устига сиз ўзингиз иқтисодий ўқувни бошқарар экансиз, қийин эмасми?» деб сўрадим. «Ярполимермаш» бирлашмаси бош директоридан. У аввалига ажабланди. Кейин лўнда қилиб жавоб берди: «Ҳамма ишимиз яхшилиги идеология туфайли. Биз буни ўз фаолиятимизда яққол сезиб турибмиз».

Мен бу корхонада сиёсий ва иқтисодий ўқув партия Марказий Комитети қарори асосида қандай амалга оширилаётганини кузатдим. Энг муҳими, раҳбарлар бу ишга расмиятчилик билан эмас, масъулият билан ёндашишади. Ўқувга ҳамма ўз вақтида келади. Пропагандистнинг қўлида корхона фаолияти таҳлили, ҳар бир кишининг иши ҳақида маълумот бор. Бундан ташқари, у корхона социал-тадқиқотлар бюросидан психологик муҳит, муаммолар ҳақида ҳам қизиқарли маълумотлар олади. Ўқув сўнгида баҳс, мунозара бошланади.

— Албатта, бу тадбирларга партия комитети бош-қош бўлса керак?

— Бўлмаса-чи, партия комитетлари фаолияти изчил йўлга қўйилган. Буйруқбозлик, маъмуриятчилик, шошма-шошарлик, шовқин-суронларга берилиш йўқ. Бу хислат шаҳар партия комитетига ҳам, бошланғич партия ташкилотларига ҳам бирдек хос. Партиявий дўстона мунозарага кенг ўрин берилган.

Танқид масаласига келсак, ҳамманинг камчилиги очиқ, рўй-рост, юзига айтилади. Таъқиб қилиш ҳолларини учратмадим. Қайта қуриш бориши бўйича шаҳар партия комитети бюроси ҳисоботи эшитилган пленумда «Сиз бюро аъзолари секретарларга қандай эътироз билдирасиз?» деган анкета тарқатилди. Пленум сўнгида натижалар ўқиб эшиттирилди. Қизиғи шундаки, анкетага кўпчилик исм-шарифини ёзганди. Айни пайтда, улар бюро аъзоларининг нуқсонларини ҳам очиқ-ойдин ёзишганди. Бундан бирор киши ранжигани йўқ. Менимча, бу, коммунистлар ўз раҳбарларини тарбиялашаётганига ёрқин мисол бўла олади.

— Демократия кутилмаган воқеаларга асос бўляпти. — Шундай шароитда шаҳар партия комитети қандай иш тутмоқда? Марказий газеталарда Ярославлдаги воқеалар кўп ёзилди.

— Ҳа, мен борган кунларимда мотор ишлаб чиқариш заводида бир воқеа содир бўлди. Бу ерда меҳнат коллективи келгуси йил планини муҳокама қилаётганда, цех коллективларидан бири 13 та «қора» шанбаликни пландан чиқариб ташлансин», деган даъват билан чиққан. Аммо завод раҳбарлари бу талабга эътибор беришмаган. Шунда цех ишчилари завод бошқармаси ёнида митингга тўпландилар. Шаҳар партия комитети шовқин-сурон кўтаргани йўқ. Фақат меҳнат коллективи конференциясини чақириш кераклиги ҳақида таклиф киритди. Шу конференцияда ишчиларга тушунтириб берилди. Завод фаолияти бошқа корхоналар билан боғлиқ бўлгани учун узилишлар бўлиши, агар шанба кунлари ҳисобига план уддаланмаса, ҳар бир цех, ҳар бир киши қанча маблағ йўқотиши асослаб берилди. Ишчилар планни маъқуллашди.

Шу воқеа сабаб бўлиб, партком ишидаги хатолар ҳам кўриниб қолди. У воқеадан ортда эмас, олдинда бўлиши керак.

— Партия ташкилотларининг планининг бажарилиши ҳақида ҳам гапириб берсангиз?

— Биласизми, у ерда планбозлик йўқ. Бизда ҳар бир йиғилишда қарор қабул қилинади, кейин шу асосда план тузилади. Асосий вақт қоғозни қоралашга сарф бўлади. Ярославль шаҳар партия комитети зарур бўлса-бўлмаса план тузавериб, кейин уларга тобе бўлиб қолишга қарши. Айни пайтда мустақиллик кенг ривожланган. Партия аппарати инструкторларининг обрўйи, мавқеига алоҳида эътибор берилади. Бунга жавобан улар берилган топшириқни айтилган вақтда бажаришади. Умуман, партия ишига мустақил фикрлай оладиган, қобилиятли, билимли кишилар жалб этилади. Шахсий садоқат, хушомадгўйлик, ошна-оғайнигарчилик деган тушунчалар қадрсиз.

— Ҳамма жой учун тааллуқли муаммолар — масалан, уй-жой, транспорт, савдо, маиший хизмат масалаларини ҳал этишга партия комитети қандай қарамоқда?

— Мен стажировкага борганимдан кейин олтинчи куни квартира беришди. Аввалига иззат-икром кўрсатишди шекилли, деб ўйладим. Болаларимни мактабга жойлаштириш ҳам осон кечди. Кейин қизиқиб кўрдим. Негадир ҳеч ким уй-жой масаласида шаҳар партия комитетига келмайди. Бу масалада, умуман барча хўжалик масалаларида ижрокомга боришади. Ўз навбатида бу — шаҳар партия комитети кўпроқ сиёсий-тарбиявий ишлар билан шуғулланаётганидан далолат беради.

— Болаларингизни мактабга жойлаштириш ҳақида, менимча, жуда ўринли эсладингиз. Чунки бизда шу соҳада ҳам расмиятчилик, қоғозбозлик кучли. Шаҳар марказида ўзбек тилида ўқитиладиган мактаблар йўқ.

— Тўғри, айниқса, «Красний двигатель» заводи атрофидаги жуда катта территорияда ўзбеклар яшашади. Лекин на 12-, на 17-, на 37-мактабларда ўзбек синфлари йўқ. Бу муаммони ҳал этишимиз керак. Шу атрофдаги одамлар болаларини етаклаб узоқ-узоқларга қатнаб юришганини биламан. Бундай муаммоларнинг ишга таъсири катта. Ахир, менга квартира ажратишгач, асосий диққатни ишга қаратдим. Кайфиятим ҳам яхши эди.

Бизда уй-жой таъминотида ҳам муаммолар бор. Ижроком суст шуғулланяпти. Кейинги вақтда фақат ер ажратишса, ўзимиз қуриб оламиз, деган кишиларни ҳам сарсон қилишаяпти.

Ваҳолонки, ер бор. Қоғозбозлик, сарсон-саргардонлик иллати ишимизга путур етказяпти. Ярославлда худди ана шу қусурга аллақачон барҳам берилган. Қайта қуришни ҳар ким ўзидан бошлагани у ерда яққол кўзга ташланади. Буни, энг аввало, ҳар бир кишининг ишга муносабатида кўриш мумкин. Айтайлик, уйингизга сантехникни чақиргудек бўлсангиз, у ўз вақтида келади. Икки-уч ой чақирмасангиз, назорат учун келиб-кетади. Бир куни уйимизга келган сантехникка «Бир пиёла чой ичиб кетинг», деган умр йўлдошим «Мен иш пайтида чой ичмайман», деган жавобни эшитиб ҳайрон бўлган.

Бу соҳаларда бизда ҳам ана шундай натижаларга эришмоқ учун, энг аввало, идеология ишини қайта қурмоқ зарур. Тарбия таъсирчанлигини оширишимиз шарт.

— Шундай экан, биздагидек камчиликлар Ярославлда қандай ҳал этилаётгани қизиқиш уйғотади.

— Ҳа, ўхшаш камчиликларимиз ҳам бор. Масалан, бизда пропагандистлар, агитаторлар жуда кўп. Бир вақтлар область партия комитетидан «Пропагандист, агитатор албатта, коммунист бўлсин», деб кўрсатма беришган эди. Сўзга уста, билимли, аҳволни идрок қиладиганларнинг ҳаммаси партия аъзосими? Ана шундай бир ёқламалик туфайли расмиятчилик гуллаб кетди. Ўшанда агитатор ҳам, пропагандист ҳам бир киши бўлсин, деб таклиф киритганларни сиёсий билимсизликда айблашганди. Ярославлда ҳам агитатор ва пропагандистлар танлаш анкета маълумотларига боғланиб қолган экан. Самарқандда амалга ошмаган фикримни у ерда секретарга айтдим. Дарров қўллаб-қувватлашди. Шу зайл сиёсий ташкилотчилар ҳаракати вужудга келди. Сиёсий ташкилотчи партия комитетининг яқин ёрдамчисига айланди. У ҳам пропагандист, ҳам агитатор. Дастлаб олти корхонада бу ишни амалга оширдик. Натижа яхши бўлгач, бошқа жойларда ҳам шунга ўтилди. Нокамтарликка йўймасангиз, унинг низомини ўзим ёзганлигимни айтмоқчиман. Энди Самарқандда бу ишни йўлга қўймоқчимиз.

— Дарвоқе, тажрибалар қўл келаётгандир?

— Бўлмаса-чи, шаҳар партия комитети қошида социал тадқиқотлар бюроси ташкил этдик. Шунингдек, атеистик тарбияга ҳам шу куннинг талаби асосида ёндашиб, ҳар бир диний ақида ўрнини боса оладиган замонавий тадбирлар топиш ҳақида ўйлаяпмиз.

— Хуллас, бир йил бекорга кетмабди-да.

— Ҳа, мен бир умрлик сабоқ олдим. Ана шу бир йил ҳаётимда ўзгариш ясаганига ишончим комил. Нафақат партия ишида, бошқа соҳаларда ҳам бу ҳаракат давом этмоғи керак, деб ўйлайман.

Суҳбатни Ж. МАМАТОВ ёзиб олди.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

● РСФСР

Хабаровскда очилган кўргазмада Хабаровск ўлкаси корхоналарининг вакиллари чет эллик шерикларига товарларини кўрсатиш имконига эга бўлишди. Матлубот кооперацияси, енгил саноат, машинасозлик комплексининг 40га яқин корхоналари ўзларининг экспорт маҳсулотлари: дастгоҳлар, мебель, кийим-кечаклар, тайга ёввойи ўсимликларидан тайёрланган озиқ-овқат маҳсулотларини намойиш этмоқда. Кўргазманинг кўпгина иштирокчилари — корхоналар ҳали чет мамлакатлар билан савдо-иқтисодий алоқа ўрнатишмаган, аммо бевосита битим тузиш ҳуқуқини олишган.

● ҚОЗОҒИСТОН

Олмаотада атторлик касби яна қайта тикланди. Замонавий дўкондорлар ўтмишдошларидан фарқ қилиб, энг зарур буюмларни сотишга ихтисослашиб, уйма-уй юриб савдо қилишмоқда. Янги микрорайонларда шундай 10 та уй дўкони очилди. Пенсионер ва уй бекалари биринчи сотувчилар бўлишди. Топширилган ҳар юз сўмнинг тўрт-беш сўмини улар олишади, бир ойлик иш ҳақи ўртача 100 сўмдан 150 сўмгачани ташкил этмоқда.

● ОЗАРБАЙЖОН

Каспий денгизидаги 28 апрель номли энг катта нефть кони газ ҳам тўпланган табиий омборхона бўлиб чиқди. Коннинг шимоли-шарқий қанотида 4.350 метр чуқурликда қудуқ қазиган бурғиловчилар партияси буни аниқлашди. «Каспморнефть» сузувчи бурғилаш платформасидан туриб ер бағри пармаланганида ҳар кеча-кундузда 80 минг кубметрга борадиган табиий газ фонтани олинди. Режалаштирилганидан бир ой олдин бурғиланган қудуқ ер ости бойликларини қидирувчиларга уч миллион сўмлик фойда келтирди.

(ТАСС).

КПСС Марказий Комитетининг аграр сиёсатга бағишланадиган Пленуми олдидан

ҲАЛ ЭТИШ ДАВРИ

Қайта қуриш ва ошкоралик даври ҳамма гапни рўйрост айтишни тақозо этади. Турғунлик йилларида иқтисодий ва социал соҳада йўл қўйилган салбий воқеалар ҳозирги пайтда ишимизга жиддий тўсқинлик қилмоқда. Маълумки, Қарши даштини ўзлаштириш учун 2,5 миллиард сўм капитал маблағ сарфланган. Шу ҳисобдан 200 минг гектар қўриқ ер ўзлаштирилган эди. Бу ерда янги шаҳар ва посёлкалар, совхозлар, йирик суғориш иншоотлари барпо этилди.

Халқ хўжалиги экономикаси ўз вақтида ҳисоб-китоб қилишни, сарфланган маблағлар ўрнини тўлдиришнигина эмас, шу билан бирга фойда ҳам олишни талаб этади. Даштни ўзлаштириш бошланган даврдан бери ана шунга эришилдими? Йўқ. Аксинча капитал маблағлар самарадорлигини оширишдаги турғунлик ҳолатларидан ҳали ҳам чиқа олмаяпмиз. Экин майдонлари ҳосилдорлиги кўтарилмаяпти. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, пахта монокультураси муаммосини тугатиш жуда қийин кечяпти. Бунинг бирдан-бир сабаби шуки, ернинг мелиоратив ҳолатини яхшиламай туриб, шошма-шошарлик билан деҳқончилик қилинаверди. Оқибатда тупроқ унумдорлиги ёмонлашиб кетди. Бутун-бутун пайкаллар ишдан чиқди. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимиз янги ерлар ўзлаштиришни камайтириб экин майдонларини реконструкция қилишни асосий вазифа қилиб қўйди. Бу масала бундан икки йил олдин бўлиб ўтган республика партия-хўжалик активи йиғилишида ҳам чуқур таҳлил қилинган ва шу асосда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қабул қилган қарорда Қашқадарё областида 1988-1990-йилларда 13 минг 300 гектар суғориладиган ерни комплекс реконструкция этиш зарурлиги қатъий қилиб қўйилган эди. Ҳозир эса областимизда 55300 гектар ерни реконструкциялаш масаласи кун тартибида турибди. Бу вазифани амалга ошириш учун эса ёлғиз область ташкилотларининг кучи етмайди. Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитетининг ёрдамига муҳтожмиз.

КПСС XXVII съезди илмий асосланган деҳқончилик системасини жорий этиш вазифасини қўйди. Бунга эришиш учун, энг аввало, алмашлаб экишни тўла йўлга қўйиш лозим. Айниқса, пахта-беда алмашлаб экиш озуқа экинлари ҳосилдорлигини оширибгина қолмай, деҳқончилик майдонлари самарадорлигини таъминлашда ҳам катта роль ўйнайди. Биз бу йил ва келгуси йилда алмашлаб экишга тўла ўтамиз. Экин майдонларини кенгайтирмасдан туриб, ҳосилдорликни оширишга эришамиз. Аммо вужудга келган аҳволдан бу тадбирлар билангина қутилиш қийин. Шунинг учун мен ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилашни ҳам кун тартибидаги энг муҳим масала деб биламан.

Республика Министрлар Советининг 1988 йил 21 апрелда қабул қилган қарорида коллектор ва дренажлар қуриш ҳамда реконструкция қилиш вазифаси ҳам белгиланган эди. Бу борада ҳозир олиб борилаётган ишлар Қарши дашти деҳқонларини қониқтирмаяпти. Амалда чўлдаги коллектор ва дренажларни ҳар уч йилда бир марта тозалаб туриш лозим. Бу иш қандай олиб борилаётганини бизнинг совхозимиз мисолида ҳам аниқ кўриш мумкин. Хўжалигимиз ташкил топгандан бери 9 йил ўтганлигига қарамай, коллекторлар бирон марта ҳам тозалангани йўқ. Янги ёпиқ ва очиқ дренажлар қурилиши ҳақида эса ҳатто ўйлаб ҳам кўрилмаяпти.

Хўш, нега аҳвол бундай? «Каршистрой» бошқармасида техника етишмайдими? Етади. Техниканинг ҳамма турларидан истаганча бор. Лекин ундан ўз ўрнида фойдаланилмаяпти. Илгари бир экскаватор уч сменада унумли ишлатиларди. Ҳозир эса улардан ҳатто бир сменада ҳам фойдаланилмаяпти. Бульдозер ва экскаваторлар ишини назорат қилувчи тегишли ташкилотлар техника қаровини, механизаторларга зарур шароитлар яратиб беришни ўз ҳолига ташлаб қўйишган.

Ҳал этилмай турган муаммолардан яна бири — ишчи кучи ва мутахассислар кам. Тўғри, четдан келганларга уй-жой етишмаяпти. Социал объектлар қурилиши суст бормоқда. Шунга қарамай, суғориладиган экин майдонларидан унумли фойдаланишга ҳаракат қиляпмиз. Совхозимизда ҳар бир ишчига 6-6,5 гектардан ер тўғри келади. Ўтган йили совхоз бўйича ҳар бир киши ҳисобига 11 минг 500 сўмлик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Хуллас, 1988 йилда 570 нафар киши билан 5 минг 285 тонна пахта, 400 тоннадан зиёд ғалла, 1520 тонна картошка, 1100 тонна қовун-тарвуз ва бошқа қишлоқ хўжалиги ҳамда чорвачилик маҳсулотлари етиштирилиб, давлатга сотилди. Совхоз шу ҳисобдан 7 миллион сўм даромад қилди. Рентабеллик 67 процентга кўтарилди. Совхоз ишчиларининг ўртача ойлик маоши 336 сўмга тўғри келмоқда. Бу, албатта, бригада пудрати жорий этилгани сабаблидир.

Чўлқуварларимиз Озиқ-овқат программасини амалга оширишга ҳам муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Масалан, Лёва Ким бошлиқ агроучастка коллективи бурноғи йилда 5 гектар ерда 43 тонна картошка етиштирган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 1,5 минг тоннадан ошиб кетди. Қўриқ ердан унумли фойдаланиш одамларнинг турмушини яхшилаш имконини бермоқда.

Аммо режалаштириш органлари мустақил иш юритишимизга халал беряптилар. Агросаноат бирлашмаси жойлардаги ишлаб чиқариш кучларини ҳисобга олмаган ҳолда, пахта ва бошқа деҳқончилик экинларида ҳар йили 10-15 процент ўсишни планлаштирмоқда. Планларни юқоридан белгилашдек номақбул иш услуби монокультурадан халос бўлишимизга, ижара пудратининг оммалашувига тўсқинлик қилмоқда.

Пахта — оғир меҳнат эвазига етиштириладиган хом ашё. Лекин унинг фойдали навларини районлаштириш, нархини кўтариш узоқ йиллардан бери амалга ошмаяпти. Деҳқонлар талаби ерда қолмоқда. Шу йилдан бошлаб техника, ўғит ва деҳқончилик ресурсларининг нархи ошгани ҳолда пахта, ғалла ва бошқа маҳсулотлар харид нархи ўзгаришсиз қолди.

Ишга сидқидилдан ёндашадиган пайт келди. Бундан буёнги ривожланишимизга тўсқинлик қилаётган муаммолар ҳал этилишига ишончимиз комил.

Ш. ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Қарши районидаги «Партия XXVI съезди» совхози директори.

МАҚСАДИМИЗ — ТЎКИНЛИК

Эсимда, болалик пайтларимиз шаҳарлик қариндошлар ёз бўлди дегунча «қишлоққа бориб, мева-чевага тўйиб келайлик» деб қишлоқ сайрига келишарди. Энди эса аксинча, қишлоқ одамлари мева-чева, сабзавот харид қилиш учун шаҳарга боришади. Бозорларимизда эса мева ва сабзавотнинг нархи баланд. Сабаби аён. Далаларимиз қиёфаси шоирлар айтганидек, «Уфқларга туташиб кетган чаман пахтазорлар»дан иборат бўлиб қолди. Тўғри, ота-бобомиз ҳам пахтакор ўтган. Биз бундан нолимаймиз. Ўзимнинг ҳам касбим аграном. Вояга етганимдан буён пахта ичидаман. 23 йилдан буён эса колхозга раислик қиламан. Колхозимиз шу йиллар ичида доимо планни бажариб келган. Ўтган йили ҳам чакки ишламадик. Ҳар гектар ердан пландаги 31,3 ўрнига 36,1 центнердан пахта етиштирдик. Шу соҳанинг ўзидан 4,5 миллион сўмга яқин даромад олдик. Колхозчиларнинг ўртача ойлиги 145-150 сўмга тўғри келди.

Тўғри, пахтачилик хўжалигимизнинг асосий даромад манбаи. Бироқ турғунлик даврида пахта майдонлари йилдан йилга кенгайиб, бошқа экинзорлар, боғ-роғлар эса жуда камайиб кетди. Хўжалик раҳбарларидан асосан пахтани талаб қилиш, ҳар қандай йўл билан бўлса ҳам пахтанинг ялпи ҳосилини кўпайтиришга интилиш деҳқончиликнинг бошқа соҳаларига путур етказди.

Қайта қуриш қишлоқ меҳнатчисини ернинг тўла ҳуқуқли хўжайинига айлантириш, қишлоқни социал жиҳатдан жадал ривожлантиришни тақозо этмоқда. Энг муҳими қишлоқларимиз фақат саноат хом ашёси етказиб беришгина эмас, шу билан бирга аҳолини мўл-кўл озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш манбаига айланиши лозим.

Хўжалигимизда бу соҳада бир мунча ижобий ишлар амалга оширилаётган бўлсада, ҳали ҳал этилмаган муаммолар, долзарб вазифалар турибди. Масалан, экин майдонларимизнинг 70 проценти пахта билан банд. Ўтган йили мева, узум етиштириш ва давлатга сотиш планлари бажарилмай қолди. Боғларимиз кўп эмас. Киши бошига мева, сабзавот, полиз маҳсулотлари истеъмол қилиш бўйича ўртача кўрсаткичлар республика даражасидан ҳам паст. Болаларимиз қишлоқда яшаб туриб тўйиб мева, қовун-тарвуз ея олмайди.

Пахта монокультурасига барҳам бериш ниятида дастлабки ишларни бошлаб юбордик. Бу йил хўжалик бўйича 55 гектар пахта майдони камайтирилиб, ўрнига сабзавот, полиз экинлари экилади. Аммо бу ҳали оз. Бунинг устига камайган гектарлар учун белгиланган пахта плани қисқартирилмаган. Биз умумий экин майдонининг 60 процентини пахта учун ажратиш кифоя қилади, деб ўйлаймиз. Ана шу ҳисобга ҳар бир хўжаликда 60-100 гектарли боғлар барпо қилиш, полиз маҳсулотлари етиштиришни кескин кўпайтириш мумкин бўларди.

Хўжалигимиз чорвачилиги рентабелли соҳага айланган. Ўтган йили ундан 90 минг сўм соф фойда олдик. Гўшт ва сут маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришнинг имкониятлари бор. Бу бир жиҳатдан пахта майдонларини камайтириш билан боғлиқ масала. Иккинчи томондан эса пахтачилик билан шуғулланадиган хўжаликларга давлатга дон сотиш плани берилиши мақбул эмас. Ўтган йили 100 гектар майдонга маккажўхори экиб, ҳар гектар ердан 43 центнер ўрнига қарийб 70 центнердан дон олдик. Давлатга 310 тонна дон сотдик. Ваҳолонки, ҳозирги пайтда колхозларга ем етказиб бериш камайган. Хўжалик ўзи етиштирган донни ўзида олиб қолса ҳам жамоат чорваси, ҳам шахсий чорвани ем билан таъминлаш масаласи ҳал бўлар эди.

Хўжалик тараққиётини тезлаштиришнинг яна бир омили — ижара пудратини ривожлантиришдир. Бу йил колхозимиздаги мавжуд 2271 гектар ернинг 2 минг 20 гектари ижарачиларга бўлиб берилди. Колхоз правлениеси ҳузурида тузилган ижара бўйича кенгаш мана шу соҳадаги ишларни бошқараяпти. Сабзавотчилик, боғдорчилик тўла ижара пудратида ишлашга ўтди.

Ҳа, ҳозир далаларимиз қиёфаси бир хил. Истагимиз — озуқабоп экинлар, сабзавот, полиз майдонлари кўпайсин. Боғ ва токзорлар гуркираб ўссин. Шу билан бирга пахта ҳосилдорлигини ошириш, уни янада сердаромад соҳага айлантириш учун ҳам ҳаракат қилавеpишимиз лозим.

И. АЗИМОВ,
Бувайда районидаги Ленин номли колхоз раиси.

• *СССРда ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги Қонун лойиҳасини муҳокама қиламиз*

ТАКЛИФНИНГ ҲАМ БАҲОСИ БОР

«Узспецводдренаж» трестининг Сирдарё ихтисослаштирилган кўчма механизация колоннаси областда вертикал дренаж қудуқлари қазиш ва горизонтал дренаж тармоқлари ётқизиш билан шуғулланади. Бу ишларда мураккаб мелиоратив техникани қўллаш ва синовдан ўтказишда баъзан маҳаллий мутахассисларнинг ихтирочилик ҳамда рационализаторлик таклифларига эҳтиёж сезиляпти. Кўчма колонна бош инженери Тўймурод ШАРИПОВ билан суҳбатимиз мавжуд техника воситаларини бенуқсон ва юқори унум билан ишлатишда коллективда қандай янгиликлар жорий этилаётганлиги тўғрисида борди.

— Кейинги йилларда мелиорация ишларида мамлакатимизда ишлаб чиқарилган пишиқ-пухта агрегатлар билан бирга, чет элдан сотиб олинган мураккаб техника ҳам ишлатиляпти. Мураккаб техникани бошқариш ва ремонт қилишда қийинчилик сезилмаяптими?

— Ҳозир бизда ёпиқ горизонтал дренаж тармоқлари ётқизишда Германия Федератив Республикасидан сотиб олинган «ХОЭС—525» маркали агрегат, мелиораторлар тили билан айтганда, супер-гигант ишлатиляпти. Пишиқ-пухталикда, иш унумида, полиэтилен қувурларни тез ва соз ётқизишда бу агрегатга тенг келадиган механизм дунёда йўқ. Вертикал дренаж қудуқлари қазишда Руминиянинг «ФА—12» ҳамда Чехословакиянинг «Татра» агрегатлари қанот бўляпти. Албатта, бу агрегатлар олиб келиниши биланоқ ишлаб кетгани йўқ. Уларни бошқариш учун моҳир қўл, етарли малака керак. Мутахассислар ичидан энг муносибларини танлаб олиб, Москвага ўқишга юбордик.

Ҳозир агрегатларни малакали мутахассислар бошқаряпти. Ремонтга келсак, бу масала анча мураккаб. Ҳар қандай такомиллашган техника ҳам панд бериши мумкин. Бироқ уни бошқариш бошқа, созлаш бошқа. Мураккаб техникани ремонт қилиш ҳамманинг қўлидан келавермайди. Мана, бир мисол. Ўтган йилнинг охирроғида супер-гигант бузилиб қолди. Нима қилишни билмай, бошимиз қотди. Шундай қилиб, танг аҳволда қолганимизда токарь Юрий Позников ижодий жасорат кўрсатди. У чет эл агрегатининг чизмаларини ўрганиб чиққач, орқа кўприги ишдан чиқибди, ўрнига янгисини ўзимиз мослаштириб яратамиз, деди. Унга шарт-шароит яратиб бердик. Кейинчалик тайёрланган чизмасини кўпчилик бўлиб, биргаликда кўриб чиқдик. Устахонада унинг ечими асосида яхшигина мослама яратилди. Бу бир неча кун ичидагина амалга оширилди. Супер-гигант яна ишлаб кетди. Ана шу битта таклиф ўн минглаб сўм маблағни тежаб қолиш имконини берди.

— Юрий Позниковга ўхшаган қобилиятли мутахассислар кўпми?

— Бизда етти киши энг фаол ихтирочи ва рационализатор ҳисобланади. Аҳмад Жўраев, Аҳмад Бегимов, Эдем Аппазов сингари амалий таклифлари билан коллективимизда ишларни механизациялаш даражасини оширишга, умуман, мелиорация қурилишида илмий-техника тараққиётини жадаллаштиришга муносиб ҳисса қўшаётган рационализаторларимиз номини тилга олиб ўтмоқчиман.

— СССРда ихтирочилик фаолияти тўғрисидаги Қонун лойиҳасида ана шундай янгилик ижодкорларига кенг имтиёзлар бериш кўзда тутилган, деб ҳисоблайсизми?

— Қонун лойиҳаси билан танишиб чиқдим. Айрим бандларига тўла қўшилмайман. Янгилик иқтисодий самара берсагина, унинг авторы имтиёзга эга бўлиши керак.

Айрим таклифларни жорий этиш қанча иқтисодий самара берганлиги билан қизиқиб кўринг. Ишончим комилки, эшитган рақамингиз эриш туюлади. Эгаридан тушови қиммат таклифлар. Мен ҳамма жойда шундай аҳвол демоқчи эмасман. Яхши ихтиролар, фаол ихтирочилар кўп. Бироқ сон кетидан қувиш, бу борадаги планни бажаришга интилиш оқибатида уларнинг ўрнини самарасиз «ихтиролар», нўноқ ихтирочилар босиб кетяпти. Шунинг учун имтиёз масаласида холис йўл тутиш керак. Ана шу мулоҳазалардан келиб чиқиб, қонун лойиҳасининг 2-модда, учинчи бандидаги: «Корхона ходимларининг сонини қисқартириш чоғида шу корхонада фойдаланилган ихтироларнинг авторлари ишда қолдирилиш учун устун ҳуқуққа эгадирлар» деган жумла қуйидаги таҳрирда берилишини таклиф қиламан: **«Корхона ходимларининг сонини қисқартириш чоғида шу корхонада фойдаланилган ва кутилган иқтисодий самара берган ихтироларнинг авторлари ишда қолдирилиш учун устун ҳуқуққа эгадирлар».** Шу бандлаги: «Корхона ихтирочилар учун улар ихтиро устида ишлаётган даврда асосий ишдан озод қилиб ва улар илгари олган ўртача иш ҳақидан кам бўлмаган миқдорда маош тўлаб, махсус лавозимларни жорий этиш ҳуқуқига эгадир» дейилган жумлага жиддий эътирозим бор.

— Сабаб?

— Ўзингиз ўйлаб кўринг, хўжалик ҳисоби, ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш шароитида янги лавозимлар жорий қилиш мақсадга мувофиқми? Ўзи штатларни қисқартириш, ҳар бир сўмни тежаб-тергаб ишлатиш йўли амалга оширилаётган бўлса?! Менимча, ижодий изланаётган ихтирочига вақтинчалик ҳақ тўлашнинг бошқа манбаини излаш керак.

Суҳбатни И. НОРМАТОВ ёзиб олди.

• *Орол—умумий ташвишимиз*

Сувни қандай тежаймиз?

Сўнгги йилларда ўлкамизда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ҳажмини турли йўллар билан оширишга зўр бериш, барча капитал маблағларни янги ерларни ўзлаштиришга сарфлаш, сув ресурсларидан хўжасизларча фойдаланиш оқибатида Ўрта Осиёнинг йирик уммони — Орол денгизининг қуриб қолиш хавфи туғилди.

Қорақалпоғистон Автоном республикасида суғориш ишларида такомилга етказилмаган инженерлик иншоотларидан фойдаланиб келинмоқда. Суғориш тармоқларининг фойдали иш коэффициенти 0,54 га тўғри келади. Ёки таъминотдаги сувнинг тенг ярми исроф қилиняпти. Суғориладиган ерлардан фойдаланишда ҳам қатор камчиликлар бор. Сув таъминотидаги мураккаб аҳволнинг яна бир жиҳати бор. У ҳам бўлса, суғориладиган 485 минг гектар ер 1,2 миллион гектар майдонда тарқоқ жойлашган. Бу ҳол сув таъминотини оқилона ташкил этиш учун катта ҳажмда суғориш, коллектор-дренаж тармоқларини талаб этади. Оқибатда носоз иншоотларда обиҳаётнинг анчагина қисми исроф қилиняпти. Баъзи майдонларда, айниқса экин экиладиган ерлар атрофида балчиқлар пайдо бўляпти. Экин майдонларининг мелиоратив ҳолати кескин ўзгаряпти.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Орол денгизи районида экологик ва санитария вазиятини тубдан яхшилаш, унинг ҳавзасидаги сув ва ер ресурсларидан самарали фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишни кучайтириш чоралари тўғрисида» қабул қилган қарори республикамизда экологик ҳолатни, халқнинг сиҳат-саломатлигини тубдан яхшилашда муҳим эътиборга моликдир. Унга асосан, Оролбўйи районида 1988—2000 йиллар мобайнида атроф-муҳитни соғломлаштириш, аҳолини ичимлик сув билан таъминлашни яхшилаш, медицина хизмати кўрсатиш савиясини ошириш, сув ресурсларидан тежамли фойдаланишга эришиш, Амударё ва Сирдарёнинг қуйи қисмидаги оқимни кўпайтириш, шунингдек Орол денгизи территорияси саҳрога айланишини тўхтатиш борасида комплекс тадбирлар амалга оширилади.

Мазкур ишларнинг бажарилишини таъминлаш учун СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги қошида ихтисослаштирилган қурилиш бирлашмаси — «Аралводстрой» тузилди. Бирлашмамиз дренажлар қуриш бўйича комплекс тадбирларни амалга ошириб, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, суғоришни ҳисоб-китоб билан юритиш, исрофгарчиликнинг олдини олиш, атроф-муҳит муҳофазасини таъминлаш, ерлардан, иккиламчи сув ресурсларидан фойдаланишни тартибга солиш каби вазифаларни амалга оширади. 1989—1995 йилларда Қорақалпоғистон АССР территориясидаги КС-1, КС-3, КС-4, ККС, Устюрт, Аёзқалъа, Аспантой магистрал коллекторларини қуриш ва реконструкциялаш туғалланади.

Барча хўжаликлараро ҳамда ички хўжалик коллекторлари реконструкцияланади. Мазкур вақт мобайнида автоном республикадаги 110 минг квадрат метрдан зиёд майдондаги суғориладиган ерлар комплекс реконструкция қилинади. Фақат ўн учинчи беш йилликдагина магистрал ва хўжаликлараро каналларнинг фойдали иш коэффициентини ошириш, сув исрофгарчилигига барҳам бериш учун 200 миллион сўм капитал маблағ харжланади.

Мелиорация-сув хўжалиги тадбирлари билан бир қаторда Амударё ҳавзаси ресурсларидан комплекс фойдаланиш, уни муҳофаза этиш схемасида белгиланган Амударё дельтаси иншоотларини тартибга келтириш борасида ҳам катта ҳажмда иш бажарилади. Мўйноқ шаҳри атрофидаги Междуреченскда сув оқими мувозанатини сунъий равишда тартибга келтирувчи ҳавзанинг ташкил этилиши табиатни асраш, экология ҳамда хўжалик ишлари соҳасида катта аҳамият касб этади. Янги ерларни ўзлаштириш кескин камайтирилади. Бироқ қурилаётган совхозларнинг мавжуд имкониятларини тўла сафарбар этишга, экин майдонларининг территориал структурасини такомиллаштиришга эътибор кучайтирилади.

Бирлашма коллективи шу йилнинг ўзида 200 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштиради. 1991 йилда иш ҳажми 300 миллион сўмга етказилади. Шу мақсадда қурилиш саноатини, бинокорлик ташкилотларининг моддий-техника базасини юксак суръатда ривожлантиришимиз керак. Бунинг учун 1989—1990 йилларда Шайхжойли тош майдалаш-саралаш, Беруний темир-бетон буюмлари, Қораўзак ғишт заводлари ишга туширилади. Қурилиш саноати корхоналарининг тўла қувват билан ишлаши таъминланади.

Автоном республикадаги муҳим ташвишлардан бири — аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш муаммосини ҳал этишдан иборат. Қишлоқ хўжалигини сув билан таъминлаш борасида 1989—1993 йилларда 2114 километр узунликдаги Қорақалпоқ сув магистрали, хўжаликлар ичида 6940 километрли сув тармоқлари қуриб фойдаланишга топширилиши зарур. 1991 йилгача 220 та сувни чучуклантирувчи қурилма ишга туширилади. Бу тадбирларни ҳаётга татбиқ этиш учун «Аралсельхозводопроводстрой» лойиҳалаш-қурилиш бирлашмаси ташкил топди. У шу йилнинг ўзида 10 миллион сўмлик, кейинги йилларда эса йилига 25—30 миллион сўмлик иш бажаради.

Бирлашмамиз коллективи олдида турган бу муҳим вазифаларни тўла-тўкис адо этиш учун барча ишчи кучлари, имконият ва резервлардан самарали фойдаланишимиз зарурлигини яхши биламиз. Биз партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилган топшириқларни интизомли адо этиб, ўлкамиз табиий бойликлари, атроф-муҳит, инсон саломатлигини кўз қорачиғидай асраш, ер ва сув ресурсларидан тежамли фойдаланишга муносиб ҳисса қўшамиз.

М. САРСЕНОВ,
«Аралводстрой» ихтисослаштирилган қурилиш бирлашмаси бошлиғи.

• *Маънавият масалалари*

ЁШЛИКНИНГ ҲАР ЛАҲЗАСИ АЗИЗ

«...Тошкент геология-разведка техникумининг 1-ётоқхонасида ичкиликбозлик ва безорилик натижасида муштлашув содир бўлди. Унда 300 га яқин студент қатнашди».

Янги йил арафасида матбуот орқали эълон қилинган бу хабар ҳаммамизни ўйлантириб қўйди. Бундай бебошлик, маънавий заифлик қаерда илдиз отди? Бунга ким ва нима сабаб?

Бу ёшлар ўз ҳолларига ташлаб қўйилганлиги, уларнинг ғоявий-сиёсий тарбияси, маиший турмуш шароитлари ва ўқув жараёнларига эътибор сусайтириб юборилганлигининг оқибати эмасми? Министрликлар, ўқув юртларининг раҳбарлари, партия совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари студентлар ётоқхоналаридаги аҳвол билан яқиндан таниш эдиларми?!

Ёшлик инсон ҳаётининг энг мураккаб даври эканлиги маълум. Бу даврда инсон шахси шаклланади, киши бирон касб эгаси бўлади, ҳаёт йўлини танлайди.

Ўртоқ М. С. Горбачев «Қайта қуриш ва янгича фикрлаш» китобида ёшларнинг ҳаёти ва фаолиятидаги иккита ғоят муҳим йўналишни кўрсатиб ўтади. Биринчиси — ёшлар ҳокимиятни бошқариш ва ҳаётни демократиялашга ўзларининг барча куч-ғайратларини сарфлаш, ижтимоий масалаларни ҳал этишда ижодкорлик туйғуларига эга бўлиши лозим. Иккинчиси —, илмий-техника тараққиёти тақозоси билан янги машина ва механизмларни бошқариш учун компьютерли модернизацияга мос келувчи билимдонлик. Ана шундай ёшларгина жамиятнинг интеллектуал потенциалини, маънавий хазинасини янгилаши ва бойитиши мумкин.

Кўриниб турибдики, ёшларга партия ва ҳукуматимиз, бутун халқ умид кўзларини тикиб, уларга қайта қуришнинг интеллектуал потенциали сифатида қарашмоқда. Бунақа ёшлар ғойибдан пайдо бўлмайди. Уларни вояга етказиш, тарбиялаш керак.

Фаолиятимизнинг мана шу тарбия йўналишида камчиликлар кўп эканлиги кўзга ташланиб қоляпти. Энг аввало, ёшлар билан муомалада инсоний зийраклик кўрсатилмаяпти. Талабчанлик ва ғамхўрлик қўшиб олиб борилмаяпти. Улар меҳнатини, ўқишини ва бўш вақтларини ташкил этиш бўйича амалий тадбирлар системасига эга эмасмиз. Дарҳақиқат, бўш вақт маълум фаолият (ўқиш ёки хизмат)дан ташқаридаги кишининг ўз ихтиёрига ажратилган ижтимоий имтиёз. Демак, бўш вақт асл моҳияти билан ижтимоий характерга эга экан, унинг кечиши, йўналиши ва мазмуни шахсий майллар ва эҳтиёжларга асосланган ҳолда уюштирилиши ва ниҳоят ундан унумли фойдаланилиши лозим. Акс ҳолда ёшлардаги бўш вақт бемаъни қизиқишлар, мақсадсиз интилишлар ва ахлоқсиз ҳаракатларга олиб келади.

Тошкент геология-разведка техникумидаги кўнгилсиз ҳодиса бунга далилдир. Студентлар орасидаги бебошлик ва ахлоқсизлик аллақачонлар кўзга ташланган бўлсада, техникум маъмурияти ҳам, партия, комсомол, касаба союз ташкилотлари ҳам бунга жиддий эътибор беришмади. 1988 йил 27 апрель куни III курс студенти Р. Маланазаров балоғатга етмаган қизнинг номусига теккан. 1988 йил 13 январда 2 курс студенти Ф. Бердиев Агитова деган қизга нисбатан безорилик қилган. Техникумнинг 50 студенти билан ўтказилган суҳбатдан маълум бўлишича, юқори курс студентларининг қуйи курс талабаларини ҳақоратлаб қўл кўтарган ҳоллари кўп бўлган. Ўтган йил мобайнида 1-ётоқхонадаги 350 студентдан 31 нафари маст ҳолатда қўлга тушган, учтаси майда безорилик қилганлиги учун маъмурий жазоланган.

Бу фактлардан техникум маъмурияти ҳеч қандай хулоса чиқариб олмаган. Ҳатто юқоридаги сингари хунук ҳолатлар юз берганда булар ҳақида ички ишлар органларига ўз вақтида хабар берилмаган. Жумладан, ўтган йилнинг 19 декабрь куни 1-ётоқхонада студентларнинг икки гуруҳи ўртасида қисқа муддатли тўқнашув содир бўлган. Ўша куни навбатчилик қилган тарбиячи А. Абдуллахўжаев эса милицияга телефон қилишга эринган. Собир Раҳимов район ички ишлар бўлимининг ўн етти марта берган ахборотига фақат бир марта — студент Келдибоевнинг ичкиликбозлиги тўғрисидаги масала бўйича жавоб берилган, холос.

Геология-разведка техникумидаги бебошлик сабабларидан бири — мана шунда. Ичкиликбозлик туфайли икки студент ўртасидаги безорилик 300 кишини ўз гирдобига тортган муштлашувга айланган.

Студентларнинг дам олиш вақтлари, маиший турмуш шароитлари биргина геология-разведка техникумида эмас, балки республиканинг бошқа ташкилотлар ва ўқув юртларининг ётоқхоналарида ҳам ачинарли аҳволда.

Тошкент тўқимачилик комбинатининг 8-7-ётоқхоналаридаги манзаралар ҳам бундан фарқ қилмайди: 8-ётоқхонада эскирган мебеллар, алмисоқдан қолган анжомлар. 352 киши истиқомат қиладиган ётоқхонада атиги 2 та телевизор. Ҳар бир қаватда 80 киши турса-да, газ плиталарнинг 6-7 пилиги ёнади, холос. Бир чойнак сув қайнатиб олиш, овқат пишириш учун кечқурун соат 23-24 ларгача навбат кутишга тўғри келади. Бунинг оқибатида кўпинча қизлар ўртасида даҳанаки жанглар бўлиб туради. 16 ўринли буфет эса бир сменагина ишлайди. Кир ювиш хонасига қадам босиб бўлмайди, битта кир ювиш машинаси ишлайди, дазмолхона ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Спорт залининг аҳволига қараб бўлмайди, биттагина 5 ўринли душхонанинг уч бўлинмасида сув бор, кранларга иссиқ сув уланмаган.

Тошкент агрегат заводининг ётоқхонаси 320 кишига мўлжалланган. Унда 270 киши ва 6 та оила (болалари билан) истиқомат қилади. Ётоқхона жиддий ремонтга муҳтож, дам олиш хоналари ифлос, ошхоналарни моғор босган, шифтлардан доимо бўёқ ва шувоқ парчалари тўкилиб туради. Барча қаватлардаги поллар илма-тешик, киши ҳар қадамда йиртилиб ётган линолеумларга қоқилиб кетади, нуртармоқларда чироқлар йўқ, узилган электр симлари осилиб ётибди. Хоналарнинг деярли барча эшиклари бўялмаган, ёрилиб-синиб кетган. Кўрпа-ёстиқ жилдлари ойда бир ёки икки марта алмаштирилади. Ётоқхонадаги бешта телевизордан фақат учтаси ишлайди, уларнинг биттаси ётоқхонанинг дам оладиган залида, иккитаси меҳмонларга ажратилган хоналарда.

Тошкент трактор заводининг ётоқхоналарида 2 минг одам яшайди. 9 қаватли 8-ётоқхонанинг 2-қаватида атиги битта электр плита ишлайди, қолганлари бузилиб ётибди. Қизил бурчак синиқ мебеллар омборига айлантирилган.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ётоқхоналарида 1685 студент яшайди. Ҳар йили ётоқхона олиш учун 1150 студент навбат кутади, айрим талабалар институтни битиргунча ширин орзу билан яшайдилар. Шу кунларда 5-6-ётоқхоналарнинг иситилмаслигини қандай тушуниш мумкин? Бу икки ётоқхонада яшовчи 432 студент учун мўлжалланган 2 телевизордан фақат бири ишлайди.

Ишчи ва ўқувчи ёшларнинг турмуш шароитига лоқайдлик республикамизнинг бошқа район ва шаҳарларидаги жуда кўп ўқув юртлари, техникумлари, ҳунар-техника билим юртлари, ишлаб чиқариш корхоналари, қурилиш ташкилотлари раҳбарлари фаолиятига ҳам таааллуқлидир. Масалан, Фарғона областидаги ҳар икки ҳунар билим юртининг биттасида умумий овқатланишнинг аҳволи кўнгилдагидай эмас.

Самарқанд областининг 205 та корхонасида студент ва ўқувчилардан тўртдан бирининг ҳақини юлиб қолиш ҳоллари аниқланди. Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти ҳамда бошқа олий ўқув юртларида ҳам аҳвол шундай.

Студентларни ётоқхоналар билан таъминлаш республикамизда суст ҳал этилмоқда. Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги ўтган йилнинг 11 ойида бу ишга ажратилган маблағнинг 75 фойизини ўзлаштирган, холос. Умуман студентларни ётоқхона билан таъминлаш республикамизда ўрта ҳисобда 55 фойизни ташкил этади.

Турғунлик йилларидан мерос муаммолар бугунги кунда ошкор бўлиб қолди. Оқибатда мураккаб вазиятларга дуч келинмоқда. Айрим мутасадди ташкилотлар ва шахсларнинг лоқайдлиги, ёшлар турмуши, ўқиши ва бўш вақти билан яқиндан қизиқмаслиги оқибатида социал зарарли тенденциялар пайдо бўлмоқда. Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва республика комсомоли Марказий Комитети ёшлар билан ишлашни сусайтириб юборгани, кўпинча чақириқлар ва юзаки ахборотлар кетидан қувиб, шахс маънавиятига таъсир этувчи ҳаётий тадбирларни унутиб қўйишаётганлари сабабли бундай салбий ҳолатлар томир ёйган.

Айрим ёшлар орасида, айниқса Тошкентда таҳсил олаётган студентлар ўртасида «Фан» (Фарғона, Андижон, Наманган), «Сурқаш» (Сурхондарё, Қашқадарё), «Хоразм» каби гуруҳбозлик борлигини эшитдим. Улар орасида балоғат ёшидаги туппа-тузук одамлар ҳам учраб қоляпти. Булар маҳаллийчилик, миллатчиликнинг бир кўриниши эмасми?!

Партия ва ҳукуматимиз, жамоатчилик одамларни ҳамжиҳатликка, биродарликка ва қардошликка чорлаётган бир замонда мана шунақанги тор ва биқиқ тасаввурларга берилиш ёшларни ижтимоий фаоллик, юксак маънавият сари эмас, балки пассивликка, тубанликка тортади.

Шу ўринда бир нарсани эслатиб ўтмоқчиман. Комсомол аъзосининг обрўсини кўтариш керак. Ҳозир аҳвол бўлакча. Қайта қуриш даврида сон кетидан қувиш эмас, сифатни ўйлайдиган пайт келди. Ҳозир ножўя иш қилган ёки қилмоқчи бўлган йигит-қизни комсомолдан ўчиришга партия сафидан ўчириш даражасидаги воқеа сифатида қаралиши керак.

Ҳозирги ёшлар билим доирасининг кенглиги, эҳтиёж ва қизиқишларининг ранг-баранглиги жиҳатидан ажралиб турадилар. Уларнинг кўп нарсалардан норозилиги, қониқмаслиги, кўп нарсаларга даъвогарлигини ҳам тушуниш керак.

Педагогларнинг маънавий қиёфаси ёшларнинг руҳига, онгига таъсир қилмай қолмайди. Ахлоқли ва билимдон тарбиячининг ҳар бир сўзи, ҳаракати ва юриш-туриши ёшларга ўрнак бўлиб, уларни яхшилик, эзгулик ва пок ахлоқий фазилатларга чорлайди. Қарл Маркс тарбиячининг ўзи аввало тарбия кўрган бўлиши керак, деб бежиз айтмаган. Бунга бир мисол келтираман. 50-йилларда биз ТошДУ студентлари Низомий номидаги педагогика институтининг доценти Натан Маллаевнинг лекция ўқиш маҳоратини эшитиб, уни университетга таклиф этиш учун деканатдан илтимос қилганмиз. Натан Маллаев ўқиган ўзбек адабиёти тарихи курси бизда адабиётга завқ-шавқ уйғотибгина қолмай, балки ватанпарварлик, халқлар дўстлиги сингари олижаноб туйғуларни тарбиялашда ҳам катта роль ўйнаган эди.

Афсуски, ҳозир айрим педагогларнинг юриш-туриши, хулқи ва маданий савияси кишини ўйлантириб қўяди. Биргина ичкиликбозликка ружу қўйиш оқибатларини олайлик. Республикамиз бўйича 1987—1988 йилларда ҳаммаси бўлиб 616 (олий ўқув юртлари ўқитувчиларидан-334, студент ва ўқувчилардан-282) киши маст ҳолда ички ишлар бўлимларига олиб келинган. Жумладан, 1988 йилда ТошПИ (2), ТошДУ (3), Халқ хўжалиги институти (1), Островский номидаги театр ва рассомлик институти (1), ТошМИ (1) ўқитувчилари ҳушёрхонада меҳмон бўлишган. Ўз ўқитувчиларига тақлид қилган студентлардан А. Филатов, Г. Чаус (театр ва рассомлик институти). О. Ҳайдаров (ТошМИ), У. Ўткиров, Н. Дўсбеков (Халқ хўжалиги институти) ҳушёрхонада ўзларига келишган. Ленин район ҳушёрхонасига ўтган йилда ТошМИдан 10 студент келтирилди.

Ичкиликбозлик ва нашавандлик фақат шахсий тубанликка эмас, балки ижтимоий ва сиёсий мазмун касб этадиган жиноятга ҳам олиб келмоқда. Геология-разведка техникумидаги муштлашиш оқибатида 14 киши касалхонага ётқизилган, бош мия суяги жароҳатланган бир студент оғир аҳволда ётибди. Ётоқхона биносига катта зарар келтирилган: тўс-тўполон оқибатида 3-4 қаватлардаги барча дераза ва эшиклар чил-парчин бўлган, мебеллар мажақланган, шахсий буюмлар яроқсизланган.

Айрим талтайиб ўсган, ўқишдан кўра ўйин-кулгуни ёқтирадиган, амал-тақал қилиб институт, техникумларни битирадиган, безорилик, бағритошлик ва мансабпарастликка берилган ёшларни учратганда бунга биз ота-оналар ҳам айбдор эмасмизми, деб ўйлаб қоласан, киши. Ҳозирги ёшлар Улуғ Ватан уруши даври қийинчиликларини кўрган кишиларнинг фарзандлари. Ўша оғир йиллар асорати онгимизга шунчалик чуқур сингиб кетган бўлса керакки, биз болаларимизга шамолни ҳам раво кўргимиз келмайди. Бинобарин, нима бўлса ҳам биз кўрган қийинчиликни болам кўрмасин, биз чеккан азоб улардан йироқ бўлсин, деган ниятда тарбия деб аталмиш маънавий малҳамни моддий маишат билан алмаштириб қўймадикми?!

Хулоса қилиб айтганда, ҳозирги ёшларнинг онги, қалби ва дунёқарашида кечаётган ўзгаришлардан кўз юмиб бўлмайди. Улар XX ва XXI асрларни боғловчи маънавий занжир бўлиб шаклланмоқдалар. Бу занжирнинг қайсидир ҳалқаси занглаб қолмаслиги, узилиб кетмаслиги учун курашмоқ керак. Баъзи ўринларда учраб қоладиган бебошлик, безорилик, миллатчилик, маҳаллийчилик касалликларининг олдини олиш, бу зарарли иллатларнинг тарқалиб кетишига йўл қўймаслик учун партия, совет ва комсомол ташкилотлари, илмий ва ўқув муассасаларидан тортиб, ота-она, кенг жамоатчилик ақл-идрок ва барқарор анъаналарга асосланган тарбия воситаларини ишга солиб, ёшларнинг маънавиятига муттасил таъсир ўтказиб боришлари даркор. Токи улар жамиятнинг барча неъматларидан баҳраманд бўлганлари учун ўзларида миннатдорлик туйғуларини, инсонпарварлик ва интернационаллик фазилатларини вояга етказа олсинлар.

Тилаб МАҲМУДОВ,
фалсафа фанлари доктори.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

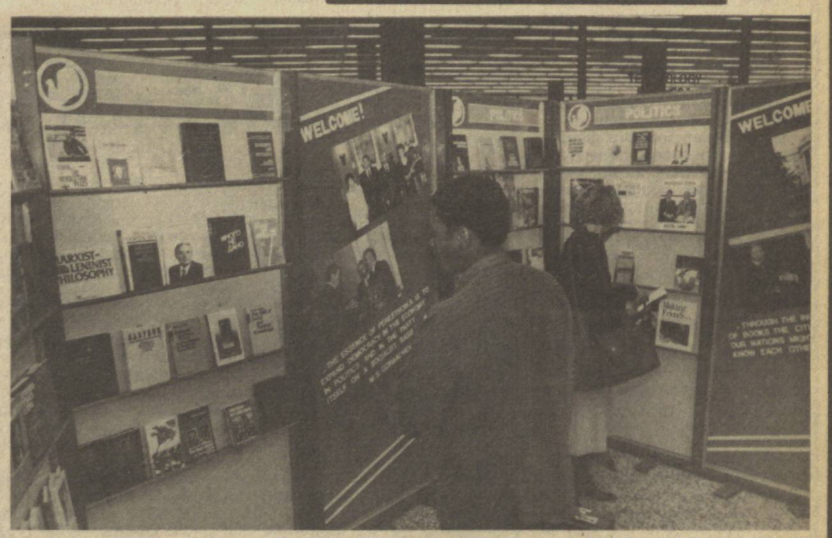

МАДАНИЙ ҲАМКОРЛИК ДОИРАСИДА

Совет китоблари кўргазмаси

● Вашингтоннинг Мартин Лютер Кинг номидаги кутубхонасида «СССР — қайта қуриш ва ошкоралик» совет китоблари кўргазмаси бўлиб ўтди. Кўргазмада совет тарихи ва Совет Иттифоқидаги қайта қуриш жараёни ҳақида ҳикоя қилувчи мингта китоб намойиш этилди. Совет фани ва маданий ривожига бағишланган нашрлар америкаликларда катта қизиқиш уйғотди.

СУРАТДА: вашингтонликлар совет нашрлари билан танишмоқдалар.

В. Поляковский фотоси. (ТАСС).

• *Шарҳловчи минбари*

ЧИНАКАМ ВА СОХТА ОШКОРАЛИК

Варшава Шартномасига аъзо бўлган давлатлар мудофаа министрлари комитетининг «Европа ва унга туташ акваторияларда Варшава Шартномаси ташкилоти ва Шимолий Атлантика иттифоқи қуролли кучлари ва қурол-яроғлари сонининг нисбати тўғрисида» яқинда эълон қилинган баёноти жаҳонда кенг кўламда акс-садо берди. Шарқда ҳам, Ғарбда ҳам бу ҳужжатга берилаётган баҳоларда социализм мамлакатлари ҳарбий соҳадаги ошкоралик йўлида янги муҳим қадам ташлаганликлари таъкидланмоқда.

Кўпчилик шарҳловчилар комплекс таҳлил асосида кучлар нисбатини аниқлашга Варшава Шартномаси ташкилотига кирадиган давлатлар ёндашувидаги янгиликка эътиборни қаратмоқдалар, бундай таҳлилда ҳарбий потенциалларнинг барча таркибий қисмлари — қуруқликдаги қўшинлар, Ҳарбий ҳаво кучлари, ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинлари, Ҳарбий денгиз кучлари ҳисобга олинади. Мана шу таркибий қисмлар бир-бирини тўлдириб, бир-бирини кучайтираётганлиги сабабли жами маълумотларни тақдим этишгина кучларнинг реал нисбатини баҳолаш имкониятини беради. Шу жиҳатдан қараганда Варшава Шартномаси ташкилоти эълон қилган рақамлар НАТО мамлакатлари эълон қилган нохолис маълумотлардан тубдан фарқ қилади. НАТО мамлакатлари саралаш усулидан фойдаландилар, яъни устунлик Варшава Шартномаси томонида бўлган қуролли кучлар ва қурол-яроғларнинг элементларини атайлаб танлаб олдилар.

Мана ҳозир ҳам НАТО вакиллари умуман баёнотни қутлашаётган бўлса ҳам айни вақтда, гўё бу ҳужжатда баён этилган томонларнинг Европадаги ҳарбий потенциаллари тахминан тенглиги ҳақидаги ғоя ҳақиқий аҳволга «мос эмас», деб даъво қилмоқдалар. Жумладан, улар балансда Ҳарбий денгиз кучларини ҳисобга олиш керак эмас, демоқдалар, чунки бу кучлар «территорияларни босиб олиш ва қўлда сақлаб туришга мўлжалланмаган» ва Европада қуролли кучлар ҳамда қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида бўладиган музокаралар мандатига кирмас эмиш. Бундай далилни ҳатто танқид қилиб ўтиришга ҳам ҳожат бўлмаса керак. АҚШ ва НАТОнинг стратегик концепцияларига кўра, уларнинг доимо кучайиб бораётган ҳарбий денгиз потенциали блокнинг икки қанотида ва Европа қирғоғидаги бошқа районларда ҳаво да ва ерда операциялар ўтказишни таъминлашга, Варшава Шартномаси ташкилоти мамлакатлари территориясидаги «ҳарбий машина бўғинлари» ва объектларга қарши ташаббускор ҳаракатлар ўтказишга мўлжаллангандир.

Иккинчи масала ҳам эътиборга моликдир. НАТО вакиллари Шимолий Атлантика иттифоқи тактик авиациясининг зарба берувчи самолётлари ва жанговар вертолётлари сони жиҳатидан устун эканлиги тўғрисида лом-мим демасдан, айни вақтда Варшава Шартномаси ташкилоти танклар бўйича устунликка эгадир, деб таъкидламоқдалар. Уларнинг даъвосига кўра, флот сингари авиация ҳам «территорияларни босиб олиш ва қўлда ушлаб туришга мўлжалланмаган» эмиш. Аммо тарихий тажриба шундан далолат бериб турибдики, иккинчи жаҳон урушида ҳам, шундан кейинги барча урушларда ҳам жанговар ҳаракатларни танклар эмас, авиация бошлаб берган эди. Ҳозирги вақтда ҳарбий ҳаво кучлари бир-бир ярим соат ичида 1000 километр ва бундан ҳам кўпроқ масофани босиб ўтиб, қудратли зарбалар беришга қодирдир. Шу вақт мобайнида танклар чегарага ҳам етиб бора олмайди.

Социалистик мамлакатларнинг шунга ишончи комилки, Европадаги қуролли кучлар ва оддий қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида бўладиган музокараларда, аввало, турли соҳалардаги — устунлик Варшава Шартномаси ташкилоти томонида бўлган соҳаларда ҳам, устунлик НАТО томонида бўлган соҳаларда ҳам номутаносиблик ва ножўяликни бартараф этиш билан шуғулланиш керак. Музокаралар чоғида бир томонлама манфаатга эришишга умид боғлаш эса аҳдлашувларга эришиш имкониятини атайлаб йўққа чиқариш бўлур эди.

Владимир ЧЕРНИШЕВ,
ТАССнинг ҳарбий масалалар бўйича шарҳловчиси.

АФҒОНИСТОНДАГИ ВАЗИЯТ

Кобул, 3 февраль. (ТАСС). Муросасиз оппозиция бўлинмалари ўтган кеча-кундузда Парвон, Ғазна, Қандаҳор вилоятларидаги хавфсизлик постларини ўққа тутишни давом эттирганлар. Исёнчилар Ғазна шаҳрининг маҳаллаларига қарата тўплардан ўт очганлар. Бунинг натижасида аҳоли ўртасида қурбонлар бўлган.

Афғон армиясининг қисмлари ва бўлинмалари Қандаҳор вилоятининг Муҳаммад районида исёнчиларнинг ҳужумларини қайтармоқдалар. Ўтган кеча-кундузда оппозициячилардан 22 киши ўлдирилган. Жанглар чоғида кўплаб қурол-яроғ ва ўқ-дори, шу жумладан танкларга ва пиёдаларга қарши ишлатиладиган 200 дан ортиқ минани қўлга туширишган. Минор районида (Парвон вилояти) исёнчилардан реактив снарядлар отиладиган бир қанча қурилма, йирик калибрли пулемётлар ва бошқа қурол-яроғлар тортиб олинган.

Кобул-Жалолобод ва Кобул-Ҳайратон йўллари автотранспорт ҳаракати учун очиб қўйилди. Озиқ-овқат ва энг зарур товарлар ортилган колонналар Саланг довони орқали Афғонистон пойтахтига юборилмоқда.

Афғонистон республикаси Ташқи ишлар министрлиги БМТ миссиясига 204-нотани юборди. Унда Покистон Женева битимларини бузганлиги тўғрисидаги янги фактлар келтирилган.

ХАБАРЛАР ОҚИМИДАН

ТАЗЙИҚҚА ҚАРШИ

Филиппин сенаторлари группаси Халқаро валюта фондининг мамлакат экономикасини чет эл капиталига тобе қилиб қўядиган шартлар қабул қилишига қарши чиқди.

Филиппинга янги қарз бериш тўғрисида Манилада қайтадан бошлаб юборилган музокараларда Халқаро валюта фонди Филиппин томонидан иқтисодий ўсиш суръатларини қисқартиришни, миллий пул бирлигининг девальвация қилинишини ва мазкур мамлакатда амал қилаётган кўп миллатли корпорацияларнинг манфаатларига жавоб берадиган бошқа ёнбосишларни талаб қилмоқда. Халқаро валюта фонди талабларини АҚШ, Япония ва бошқа ривожланган капиталистик мамлакатларнинг расмий доиралари қўллаб-қувватламоқда.

Сенатор Рене Сагисаганинг айтишига қараганда, иқтисодий ёрдам бериш тўғрисидаги ваъдалар эвазига Халқаро валюта фонди шартларига рози бўлиш мамлакат учун мустамлакачилик қарамлиги даврига қайтиш демакдир!

МУҲИМ АҲДНОМА

КХДР билан Жанубий Корея иқтисодий ҳамкорлик қила бошлайди. Корея саноати федерациясининг раиси, Жанубий Кореядаги энг катта корпорациялардан бири — «Хендэ» корпорациясининг фахрий президенти Чон Чу Ённинг КХДРга визити давомида бу ҳақда аҳдлашувга эришилди, деб хабар қилди ЦТАҚ агентлиги.

АЛЯСКАДА ҚАТТИҚ СОВУҚ

Шу кунларда Аляскадаги ва мамлакатнинг бошқа бир қанча шимолий штатларидаги кўпгина аҳоли пунктларида тош йўллар ҳувиллаб ётибди, портларда кранлар тўхтаб қолган, посёлкалар кимсасиз, автомобиллар қор остида қолган. Бу ерда икки ҳафтадан кўпроқ вақтдан буён мисли кўрилмаган совуқ ҳукм сурмоқда. Термометр Цельсий бўйича нуқул 40 — 60 даража совуқни кўрсатмоқда. Ҳаво юришиб кетадиган кўринмайди. Аляска шарқида сешанба куни об-ҳаво миллий хизмати атмосфера босимининг мисли кўрилмаган юқори даражасини—симоб устунининг 808,7 миллиметрини қайд этган. (ТАСС).

ПАРАГВАЙДА ҲАРБИЙ ТЎНТАРИШ

НЬЮ-ЙОРК, 3 февраль. (ТАСС). Парагвай пойтахти Асунсьонда кеча тунда ҳарбий исён кўтарилди. АП агентлиги Парагвай оппозициячи кучлари вакилининг маълумотига таяниб хабар беришича, террорчилик усуллари ёрдамида Парагвайни қарийб 35 йил бошқарган мамлакат президенти Альфредо Стресснер қамоққа олинди.

Исёнга Парагвай армияси иерархиясида иккинчи шахс бўлган дивизия генерали Андрес Родригес бошчилик қилди. 66 яшар Родригесни яқинда Стресснер истеъфога чиқаришга уринган эди. Шунинг учун дивизия генералининг унга қарши чиқишига сабаб бор эди.

Стресснернинг қариндоши бўлган Родригес маҳаллий радио ва телевидение орқали мурожаат қилди. Мурожаатда генерал ўз қарамоғидаги ҳарбийлар «ўз қадр-қимматини ҳимоя қилиш, мамлакатда демократияни ва инсон ҳуқуқларини тиклаш» учун казармалардан чиққанликларини айтди.

ШУ КУННИНГ МАВЗУСИДА

В. И. Ленин номли Совет болалар фондининг ишончли врачлари Ўрта Осиёнинг барча республикаларида, Қозоғистоннинг Чимкент ва Қизилўрда областларида иш бошладилар. Уларнинг ҳаммаси олий классли мутахассислар бўлиб, бу ғайриоддий десантга кириш ҳуқуқини олиш учун ўтказилган кўп босқичли Бутуниттифоқ конкурсида қатнашдилар.

Саломатлик десанти

Тажрибали шифокорларнинг бизнинг ўлкамизга ташрифи Совет болалар фондининг олижаноб ташаббуси бўлиб, у оналик ва болаликни муҳофаза қилишни яхшилашга қаратилгандир. Маълумки, бу ерда жуда нохуш вазият вужудга келган. Шуни эслатиб қўймоқчимизки, мамлакатимизда бир ёшга етмай ўлаётган болаларнинг 40 процентдан кўпи Ўрта Осиё ва Қозоғистон ҳиссасига тўғри келади. Десантнинг энг катта бригадаларидан бири — 16 киши Ўзбекистонга келди.

— Орамизда етти нафар педиатр, олти нафар санитария врачи, икки нафар акушер-гинеколог ва терапевт бор, — дейди группа раҳбари, болалар фондининг ишончли врачи, СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Ўзбекистон бўйича бош мутахассиси В. Черепов. — Улар мамлакатимизнинг турли районларидан келишган. Тошкент, Нукус, Андижон, Самарқанд, Термиз, Фарғона ва Урганчда бизнинг таянч пунктларимиз ташкил этилди. Хотин-қизларга ва болаларга медицина ёрдами кўрсатишнинг илғор усулларини жорий этишга ҳаракат қиламиз.

Биз ўз олдимизга жамоат ташкилотларининг, биринчи навбатда хотин-қизлар кенгашларининг, Қизил Ярим ой жамиятининг фаолиятини мувофиқлаштиришни вазифа қилиб қўйганмиз.

— Бундай кенг программани бажариш кичик группага оғирлик қилмайдими?

— Биз маҳаллий соғлиқни сақлаш органлари, болалар фондининг бўлимлари билан биргаликда иш олиб борамиз. Ўзбекистондаги ишимизнинг дастлабки ҳафталариёқ Совет болалар фондининг нуфузи ниҳоятда катта эканлигини кўрсатди. Корхоналарда бизнинг таклифларимизга бажонидил қулоқ солишяпти. Мен яқиндагина Бухородан қайтиб келдим. Маҳаллий пахта заводи раҳбарлиги билан келишиб олдик. Улар область болалар касалхонаси учун хорижий аппаратларни сотиб олишга валюта маблағи ажратадилар. Тошкентда Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния назоратининг раиси Ш. Бобохонов билан учрашдим. Муфти бизнинг фаолиятимизни тўла-тўкис қўллаб-қувватлашини, ёрдам беришга тайёр эканлигини изҳор этди.

Қизил Ярим ой жамияти бизнинг болалар саломатлигини мактаб-интернатларда, болалар уйларида ва гўдаклар уйида тиклаш бўйича программамизга пул берадиган бўлди. Методиканинг ўзини эса Тошкент врачлар малакасини ошириш институти ишлаб чиқади.

— Программанинг моҳияти нимадан иборат?

— Мазкур муассасалардаги болаларнинг кўпи турли жисмоний, асабий ва руҳий касалликка мубтало бўлган. Фондимиз республика Соғлиқни сақлаш министрлиги билан ҳамкорликда болалар ва оналар ўртасидаги ўлимни камайтиришнинг регионал программасини ишлаб чиқмоқда. Илгари бундай программалар конкрет шаклда бўлмай, бутун мамлакат учун қабул қилинарди.

Самарқандда педиатрия маркази вужудга келтирилади. У Ўрта Осиёдаги барча республикалар ва Қозоғистон болаларига хизмат кўрсатади. Ҳозирдаёқ буйрак касалликларини даволовчи хизмат бўлинмаси ишламоқда. У 1990 йилнинг охирларига бориб, мингта ўринли клиникалари бор 20 дан зиёд ихтисослаштирилган бўлинмани ўзига бирлаштиради. Болалар фондининг республика бўлими шундай марказни ташкил этишга 100 минг сўм ажратди.

— Сизнинг фикрингизча, қайси масалалар зудлик билан ҳал этишни талаб қилмоқда?

— Энг аввало, соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш пайти келди. Болалар ва туғуруққа ёрдам берадиган шифохоналарнинг кўпида канализация, иссиқ сув йўқ. Педиатрия ва туғуруққа ёрдам бериш борасида чора-тадбирлар қабул қилиш зарур. Жойларда бу ҳолдан ташвишга тушилаётгани унчалик сезилмайди. Мисол тариқасида Самарқандни келтирай. Область болалар касалхонаси амалда баракларда жойлашган. Унинг янги биноси ўн йилдан кўпроқ вақтдан бери қурилмоқда. Аммо қачон битади — номаълум. Бухорода эса юз ўринли туғуруқхона қурилишини ҳеч эплаб олишолмаяпти. Республикада ҳозир оналик ва болаликни муҳофаза қилишга медицинага сарфланадиган барча маблағнинг 40 процентгачаси ажратилмоқда. Маблағларни тезроқ ўзлаштириш зарур.

Яқинда соғлом оиланинг тиббий-ижтимоий жиҳатларига бағишланган республика конференцияси бўлиб ўтди. Унда область соғлиқни сақлаш хизматларининг раҳбарлари, олимлар, амалиётчи врачлар иштирок этдилар. Бутуниттифоқ она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш марказининг мутахассислари ҳам келишди.

В. АРТЕМЕНКО,
(«Правда» мухбири).
И. ҲИСОМОВ,
(Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбири).

Тошкент шаҳри.

(«Правда», 1989 йил 4 февраль).

ХАФТАЛИК ПРОГРАММА

● 6 ФЕВРАЛЬ, ДУШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Киноафиша. 10.05 Умринг боқий бўлсин, Ер! 11.05 Янгиликлар. 11.15 Тўпли хоккей. Жаҳон чемпионати. 13.10 Мўъжизасиз мўъжизалар. 14.10 Концерт. 14.55 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Сайловлар олдидан. 16.25 Студиямизда К. Родин. 16.50 Ҳужжатли фильм. 17.10 Социология: муаммолар ва шарҳлар. 17.40 Болалар соати. 18.40 Жаҳон халқларининг ижоди. 19.20 Мультфильм. 19.30 XIX партия конференцияси белгилаб берган йўлдан. 20.00 Шеърият лаҳзалари. 20.05 «Чайка». Фильм-спектакль. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Чайка»нинг давоми. 23.45 Дунё воқеалари. 24.00 Фильм-концерт.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 Ўқув кўрсатуви. 10.05 Итальян тили. 11.05 Умумий биология. 11.35 Ўқув кўрсатуви. 11.55 Ҳужжатли фильм. 12.05 Сиз яратган боғ. 12.55 «Йигит ҳамиша йигит-да». Бадиий фильм. 14.20 Янгиликлар. 14.30 Концерт. 14.50 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 Ҳужжатли фильмлар. 18.10 Фильм-концерт. 18.40 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.40 Мультфильмлар. 20.05 Каратаи. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Спидвей. СССР чемпионати. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Интизорлик. 23.05 Тонгги почта. 23.35 Теннис. Дэвис кубоги. 00.35 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Менинг Ватаним. 15.55 «Қорли ўлка нафаси». Бадиий фильм. 17.25 География. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Болалар учун фильм. 18.50 Колокольчик. 19.20 Теленовелла. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Қардош халқлар иттифоқи.

УзТВ-II. 19.30 Телефильм. 20.00 «Сенинг остонангда». Бадиий фильм. 21.15 Оқшом эртаклари. **Душанбе.** 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Отпускага чиқолмади». Бадиий фильм.

● 7 ФЕВРАЛЬ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 «Иоганн Себастьян Бах». Бадиий фильм, 1-серия. 10.35 Янгиликлар. 10.45 Болалар соати. 11.45 Шундай бўлган... бўлганди. 12.00 Ҳужжатли фильм. 14.55 Биатлон. Жаҳон чемпионати. 17.40 Янгиликлар. 17.50 Сайловлар олдидан. 18.00 Салом, музика! 18.45 Мультфильм. 19.05 Шеърият лаҳзалари. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Ҳокимият — Советларга! 19.55 «Иоганн Себастьян Бах». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Актуаль объектив. 22.55 Дунё воқеалари. 23.10 Концерт.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп программа. 9.35 Физика. 10.05 Француз тили. 11.05 Физика. 11.35 Биология. 11.55 Илмий-оммабоп фильм. 12.05 Француз тили. 12.55 «Аэропорт ҳаёти». Бадиий фильм. 14.20 Янгиликлар. 14.30 Ритмик гимнастика. 15.00 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 3-серия. 18.50 Концерт. 19.30 Мультфильмлар. 20.00 Ритмик гимнастика. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Реклама. 20.50 Сирли саёҳат. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 3-серия.

УзТВ-I. 15.00 Фильм-концерт. 15.40 «Аччиқ данак». Бадиий фильм. 16.45 Адабиёт. 17.55 Телефильм. 17.25 Қизиқарли математика. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильм. 18.25 Мактабда ўқитиш муаммолари. 19.00 Сайловлар олдидан. 19.30 Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 «Муножот». 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Кечиролсанг, кечир». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.30 «Жавоҳирлар маликасига ҳужум». Бадиий фильм. 21.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. **Фрунзе.** 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Пештахтада нима бор? 23.35 «Биринчи». Бадиий фильм.

● 8 ФЕВРАЛЬ, ЧОРШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 «Иоганн Себастьян Бах». Бадиий фильм, 1 ва 2-серийлар 12.05 Янгиликлар. 12.15 Салом, музика! 13.00 Оламга саёҳат. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 Музикали хазина. 16.55 Ҳужжатли фильм. 17.10 Мультфильмлар. 17.30 Болалар соати. 18.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Концерт. 19.55 Шеърият лаҳзалари. 20.00 «Иоганн Себастьян Бах». Бадиий фильм, 2-серия. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Резонанс. 23.30 Ўзга санъат ёки Бутуниттифоқ ёшлар кўргазмасига оид мулоҳазалар. 00.15 Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 Физика. 10.05 Немис тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35 Тарих. 12.05 Немис тили. 13.05 «Қумлиқлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 3-серия. 14.10 Янгиликлар. 14.20 Уйғур жилолари. 14.50 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 4-серия 19.00 Мультфильм. 19.15 Украина ССР давлат телерадиоси. 20.05 Ёш солистлар рақсга тушади. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Қадрдон ўтмиш. 21.15 Байрам тароналари 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 4-серия. 23.30 Ҳужжатли фильмлар.

УзТВ-I. 15.00 Фильм-концерт. 16.00 «Огинский полонези». Бадиий фильм. 17.25 Эстетика асослари. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мульфильм. 19.40 Камалак. 19.25 Объективда — қайта қуриш. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.20 Телефильм. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Қора консулнинг ҳалокати». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.30 Телефильм. 19.50 «Дарё орти, олис қишлоқда». Бадиий фильм. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Оқшом эртаклари. **Душанбе.** 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Театр учрашувлари. 23.00 Фильм-концерт.

● 9 ФЕВРАЛЬ, ПАЙШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Шарқий Сибирь. 9.15 «Иоганн Себастьян Бах». Бадиий фильм, 2 ва 3-сериялар. 12.05 Мультфильмлар. 12.35 Ҳужжатли фильм. 12.45 Янгиликлар. 12.55 Концерт. 13.35 Ҳужжатли фильм. 14.55 Биатлон. Жаҳон чемпионати. 17.40 Янгиликлар. 17.50 Сайловлар олдидан. 18.00 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.45 «ТелеЭКО» журнали. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Концерт. 19.40 Ҳокимият — Советларга. 20.10 «Иоганн Себастьян Бах» Бадиий фильм, 3-серия. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Музика ва биз. 23.15 Дунё воқеалари. 23.30 Москва учрашувлари. 00.30 Ҳужжатли фильмлар.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Крилов топишмоғи. 9.35 Табиатшунослик. 10.05 Испан тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35 Ўқув кўрсатуви. 12.05 Испан тили. 13.05 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 4-серия. 14.20 Янгиликлар. 14.30 Концерт. 14.55 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 5-серия. 18.55 Фильм-концерт. 19.25 Шеърият лаҳзалари. 19.30 Мультфильмлар. 20.00 Ҳужжатли фильм. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Реклама. 20.50 Ҳужжатли фильмлар. 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 5-серия. 23.25 Концерт. 23.50 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Телефильмлар. 16.00 «Кутилмаган меҳмон». Бадиий фильм. 17.25 Физика. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильмлар 18.45 «Ғазал мулкининг султони». 19.45 Ёшлик. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 «Умрбоқий қўшиқлар». 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Инсон ва қонун.

УзТВ-II. 19.30 Телефильмлар. 20.10 Дарсликлар ва уларнинг ўқув жараёнидаги роли. 20.50 Реклама. 21.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. **Фрунзе.** 21.30 Время. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Кенес-Анаркай чорвадорлари ҳузурида». 22.45 «Мюнхенда эрта қор тушди». Бадиий фильм.

● 10 ФЕВРАЛЬ, ЖУМА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 — «Иоганн Себастьян Бах». Бадиий фильм. 3 ва 4-серия. 11.55 — Янгиликлар. 12.05 Болалар соати. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.25 Ҳужжатли фильм. 16.40 Концерт. 17.20 «Чихарда». Бадиий фильм. 18.30 Фан: назария, тажриба, практика. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Интерсигнал. 20.00 «Иоганн Себостьян Бах». Бадиий фильм. 4-серия. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Болаларни жисмоний тарбиялаш ҳақида. 22.45 Шундай бўлган... бўлганди. 23.00 Нигоҳ.

МТ-II 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 География. 10.05 Инглиз тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35 Тарих. 12.05 Инглиз тили. 13.05 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 5-серия. 14.15 Янгиликлар. 14.25 Ритмик гимнастика. 17.25 Янгиликлар. 17.30 «Фестиваль экрани». 18.30 Томошабинсиз концерт. 19.00 Ритмик гимнастика. 19.30 Баскетбол. АҚШ чемпионати. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Рус халқ чолғулари тарихидан. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Довулдан огоҳлантириш». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 00.25 Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.00 Фильм-концерт. 15.55 «Ҳаётий муҳаббат». Бадиий фильм. 17.25 Рус адабиёти. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Фильм-концерт. 18.55 Ёшлик. 19.25 Сара уруғ — ҳосил бўлиқ. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Ў. Муҳамедова рақсга тушади. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Мақом кечаси. 23.15 Совет киноси усталари.

УзТВ-II 19.30 «Уйга». Бадиий фильм. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Оқшом эртаклари. **Фрунзе.** 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Оҳангларда хотира жонланади». Бадиий фильм.

● 11 ФЕВРАЛЬ, ШАНБА

МТ-I 7.00 «120 минут». 9.00 Сиз яратган боғ. 9.30 «Иоганн Себостьян Бах». Бадиий фильм, 4-серия. 11.00 Инсон институти. 12.00 Социализм мамлакатларида. 12.30 Сизга куйлаб бераман. 13.30 Ҳайвонот оламида. 14.30 Мультфильмлар. 15.00 Биатлон. Жаҳон чемпионати. 17.10 Дунё воқеалари. 17.25 Совет Иттифоқи бўйлаб. 17.45 Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 18.15 Мультфильм. 18.35 Аёл ҳаётидан 15 дақиқа. 18.50 Халқаро программа. 19.50 «Бриллиант қўл». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.05 Телетомошабин ҳамроҳи. 22.20 Шанба оқшомида. 23.35 Янгиликлар. 23.45 Халқаро гўзаллик конкурси.

МТ-II. 8.30 Гимнастика. 8.45 Қишлоқ янгиликлари. 9.45 Ҳужжатли фильм. 10.55 Тараққиёт. Ахборот. Реклама. 11.40 «Узоқ кузатишлар». Бадиий фильм. 13.10 «Турар жой». Телеспектакль. 14.55 Музикали абонемент. 16.10 Ҳужжатли фильм. 16.40 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 17.25 Ленинград телевидение студиясининг программаси. 18.10 Концерт. 18.30 «Кьоджин ғавғолари». Фильм-спектакль. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Билса ҳазил, билмаса чин. 21.15 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Хоккей. «Химик» — ЦСКА. 23.55 «Дебют». 00.20 Янгиликлар.

УзТВ-I 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Ёшлик. 10.20 Қайта қуриш йўлидан. 11.50 Актёрлар ва роллар. 12.50 «...ва сен осмонни кўрасан». Бадиий фильм. 14.00 Замандас. 15.00 Эстрада калейдоскопи. 16.00 Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 18.05 Болалар учун фильм. 19.15 Мультипанорама. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Аёл қалби наволари. 21.30 Время. 22.05 Телефильм. 22.25 Мультфильм. 22.35 «Тошкент» студияси кўрсатади.

УзТВ-II. Душанбе. 17.55 «Офтобак». 18.35 Мультфильм. 18.45 Жаҳон бир ҳафта ичида. 19.00 Янгиликлар. 19.15 Ёзувлар тарихидан. 20.05 Ахборот. 20.20 «Охирги сўз». Спектакль. 21.30 Время. 22.05 «Коҳи баланд».

● 12 ФЕВРАЛЬ, ЯКШАНБА

МТ-I 8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 Спортлото. 9.30 «Охирги марта номсиз». 10.30 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 Тонгги почта. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 Болалар учун кўрсатув. 14.30 Музикали киоск. 15.00 Здоровье. 15.45 Мультфильм. 15.55 Фотоконкурс. 16.00 «Ўз ерида». 17.25 Шеърият лаҳзалари. 17.30 Қишлоқ янгиликлари. 18.30 Халқаро панорама. 19.15 Мультфильмлар ва ҳужжатли фильм. 20.40 «Фокусчи». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.05 Салом, доктор! 22.20 Ҳужжатли фильм. 22.50 Янгиликлар. 23.00 Музикали программа.

МТ-II. 8.30 Зарядкага сафланинг. 8.50 «Довулдан огоҳлантириш». Бадиий фильм. 11.00 Концерт. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 1988 йил қўшиқлари. 16.35 Мультфильм. 16.45 Ҳужжатли фильм. 17.05 «Дастхат». 17.30 Биатлон. Жаҳон чемпионати. 19.45 Москва — Бостон телекўприги. 20.55 Хайрли тун, кичкинтойлар! 21.10 Концерт. 21.30 Время. 22.05 Салом, доктор! 22.20 «Ягуар». Бадиий фильм. 23.45 Янгиликлар. 23.55 Биатлон. Жаҳон чемпионати.

УзТВ-I 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Телефильм. 10.30 Биргаликда куйлаймиз. 10.55 «Тошкент» студияси кўрсатади. 11.55 Ёш спортчи мактаби. 12.55 Болалар учун театр. 14.30 Солдат қўшиқлари. 16.05 Реклама. 18.05 Мультфильм. 18.20 Концерт. 19.00 Ҳамза асарлари театр саҳнасида. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Музикали программа. 21.30 Время. 22.05 Тоғ-чанғи спорти бўйича халқаро мусобақалар. 22.35 Санъат усталари.

УзТВ-II. Душанбе. 17.40 Мультфильм. 17.50 Вақти чоғлик. 17.50 Мультфильм. 19.00 Янгиликлар. 19.15 Спорт программаси. 20.00 Ахбор. 20.15 Телефильм. 20.45 Телеминиатюралар. 21.30 Время. 22.05 «Ширу шакар». 23.05 Телефильм.

АХБОРОТ

3 февраль куни Тошкентда Навоий кўчасининг бир қисмида диндорларнинг шаҳар маъмурларидан рухсат олинмаган йиғини 3 соат давом этди. Унда турли миллатларга мансуб икки юз нафардан кўпроқ мусулмонлар қатнашдилар, улар диний ташкилотларнинг ички масалаларига тааллуқли талабларни ўртага қўйдилар, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармаси ишига давлат органлари аралашувини талаб қилдилар.

Шаҳар ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Р. Ғ. Очилдиевнинг мухбиримизга маълум қилишича, бу воқеа Тошкентнинг Тилла шайх масчитида кўп кишилик жума намозидан сўнг юз берган. Асосан Тошкент области қишлоқларидан, Қўқон, Наманган шаҳарларидан, шунингдек Чимкент ва Ленинобод областларидан келган одамлар группаси Эски шаҳардан марказ томон йўл олди. Шаҳар транспортининг ҳаракати тўхтаб қолди. Жамоат тартиби бузилишининг олдини олиш мақсадида милиция ходимлари кучи билан тартибсизликка йўл қўймаслик, шаҳарликлар ва диндорларнинг ҳам хавфсизлигини таъминлаш чоралари кўрилди.

Диндорларнинг ҳаракати чоғида ҳам, уларнинг йиғини пайтида ҳам милиция билан ҳеч қандай тўқнашув бўлгани йўқ. Тўпланганларнинг шиорлари мутлақо диний тусда эди. Тошкентда бирдан тарқалган қандайдир «миллатлараро» мунозаралар ҳақидаги уйдирмалар бутунлай асоссиздир.

Диндорлар группасининг 25 вакилини Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров қабул қилди. Диндорлар кўтариб чиқаётган масалалар ҳукуматнинг вазифасига кирмаслиги ва уларни диния ходимларининг ўзлари ҳал қилишлари лозимлиги тушунтирилди. СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Дин ишлари кенгашининг Ўзбекистон ССРдаги вакили орқали диндорлар группасининг талаблари мусулмонлар диния бошқармасига топширилди.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармаси раисининг ўринбосари Шайх Юсуфхон Шокировнинг хабар қилишича, диндорлар ўртага қўйган масалалар 6 февраль — душанба куни диния бошқармаси ҳайъатининг мажлисида кўриб чиқилади.

САЙР. Л. ГУСЕИНОВ фотоэтюди.

«02» хабар қилади:

РЕСПУБЛИКА ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ МАТБУОТ ГРУППАСИ АХБОРОТИ

ҚОТИЛЛИК ФОШ ЭТИЛДИ

● Чимкент областининг Еттисой районидан оқиб ўтадиган Киров номли каналдан 23 январь куни эркак кишининг жасади олиб чиқилди. Жасадга бетон ғўла боғланган экан. У Сирдарё область Навоий номли колхоз экспедитори бўлиб чиқди. Х. Эшхўжаевнинг қариндош-уруғларидан олинган маълумотларга қараганда, у ўз шахсий машинасида уйдан чиқиб кетиб, қайтмаган. Чимкент ва Сирдарё областлари милицияси оператив ходимлари ҳамкорликда олиб борган қидирув шубҳа остига олинган кишиларнинг қиёфаси ҳақида аниқ тасаввур берди. 24 январь куни Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг 405-моддаси асосида талон-торож қилиш мақсадида қотиллик қилишда шубҳа остига олинган шахслар қўлга олинди. Булар — Ильич район 4-механизациялашган кўчма колоннанинг монтажчиси гражданин Е. Рўзиметов, Дўстлик районидаги Комсомол номли совхоз ишчиси 27 ёшли Т. Отажонов, «Правда» номли совхозда яшовчи 28 ёшли уй бекаси Д. Умаровалардир. Улар қўлга олинган пайтда Эшхўжаевнинг машинасида эдилар. Текшириш ишлари давом этмоқда.

КЎКНОРИ ОЛИБ ҚЎЙИЛДИ

● Тошкент шаҳар Чилонзор районида жиноят қидирув ходимлари томонидан оператив тадбирлар ўтказилаётганда, Тошкент давлат медицина институтининг 2-клиникаси санитаркаси Г. Максимовада кўкнори моддаси борлиги маълум бўлди ва ундан 400 грамм миқдорда кўкнори олиб қўйилди. Бу кўкнори қандай қилиб, нима мақсадларда унинг қўлига келиб тушганини аниқлаш учун текширишлар олиб борилмоқда.

ЖИНОЯТ ҲАЛИ ОЧИЛГАНИ ЙЎҚ

● Тошкент областининг Орджоникидзе районида 27—30 январь кунларида номаълум жиноятчи «Узптицепром»нинг Ильич номли ишлаб чиқариш бирлашмаси касса биносига деразани бузиб кириб, темир сандиқдан 30 минг сўм пул ўғирлаган. Бу корхона ишчиларининг иш ҳақи эди. Ўғирланган пулни ва жиноятчини топиш чоралари кўрилди. Қидирув ишини Тошкент область ижроия комитети ички ишлар бошқармаси жиноят қидирув ходимлари олиб бормоқда. Агар бу ҳақда бирор хабар маълум бўлса, «02» телефони орқали билдиришингизни илтимос қиламиз.

В. САФУИЛОВ,
милиция майори.

ҚАРДОШЛИК ҚОНУНИГА БИНОАН

● Арманистон ва Тожикистонда юз берган табиий офатдан азият чекканларга ёрдам бериш давом этмоқда. Редакцияга келаётган кўплаб хатларда меҳнаткашларнинг муносиб ҳиммат ва хайриялари ўз ифодасини топмоқда.

Ҳиммат

Қардош Тожикистон халқи бошига тушган мусибат Наманган области Косонсой райони меҳнаткашлари қалбини ҳам ларзага келтирди. Улар қўшни республиканинг табиий офатдан зарар кўрган кишиларига ёрдам бериш учун шошилинч чоралар кўришди.

Райондаги 89-автокорхонанинг чапдаст, моҳир ҳайдовчиларидан бир гуруҳи ўша куниёқ Ҳисор водийсига йўл олишди. Уларнинг машиналарида иссиқ кийим-бош, озиқ-овқатлар, жумладан «Косонсой» совхозидаги теплица хўжалигида етиштирилган помидор, бодринг каби савбзавотлар ҳам бор эди.

«Бухоро» совхозининг XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Ҳабибулла Нишонов бошлиқ бригадаси аъзолари бир кунлик иш ҳақлари — 356 сўмни ёрдам фондига ўтказишга қарор қилишди.

«СССР 60 йиллиги» шойи тўқиш, касаначилик фабрикалари, қурилиш ташкилотлари каби райондаги бошқа корхона ва муассасаларнинг ишчи ва хизматчилари ҳам бир кунлик иш ҳақларини зилзила оқибатларини мардона бартараф этаётган тожикистонликларга юборишади.

А. ФОЗИЛОВ.

700412— счётига

Бахмал район аҳолиси 700412 счётига шу кунгача 28167 сўм пул ўтказишди. Бунга «Гулбулоқ» совхози 2000 сўм, «Бахмал» совхози 1848 сўм, район бирлашган касалхонаси ходимлари 1309 сўм, район «Селхозхимия» коллективи 700 сўмдан зиёд пул билан ҳисса қўшдилар. Агросаноат коллективи шу кунгача арман дўстларга минг сўмлик озиқ-овқат, ҳар хил қуруқ мевалар, уй-рўзғор буюмлари, иссиқ кийим-кечак жўнатишди.

С. АҲМЕДОВ,
И. БЕРДИМУРОДОВ,

Донорлар ёрдами

Тўрткўл районидаги Димитров номли колхоз, пахта тозалаш заводи, шаҳар матлубот жамиятининг ҳар бири 3 минг, марказий касалхона ходимлари 5200 сўм пулни 700412 счётга ўтказдилар. Тўрткўлдан жами 75 минг 223 сўмлик маблағ, 500 дан ортиқ маиший-эҳтиёж буюмлари юборилди.

Шаҳар ва райондаги донорлар 18 литрдан ортиқ қон топширдилар.

А. БЕКЧОНОВ.

●

Шунингдек редакцияга жиззахлик М. Даминов, Ў. Холиқов (Андижон), Н. Соимов (Самарқанд), Б. Неъматов (Наманган), Ш. Мирзаев (Бухоро), М. Қаюмов (Оҳангарон), Т. Тешабоев (Фарғона) ва бошқалар ҳам шу мазмунда хат-хабарлар йўллашган.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Тўпли хоккей:

ЯКУНЛОВЧИ УЧРАШУВДА

Москвада бир неча кун давом этган жаҳон чемпионатининг ҳал қилувчи учрашуви иштирокчилари аниқланди. Сўнгги саралаш учрашувини АҚШ командаси билан ўтказган Швеция хоккейчилари дарвозага жавобсиз 19 та тўп киритиб, муваффақият қозонишди. СССР терма командаси Финляндия хоккейчилари билан майдонга тушиб, 6:4 ҳисобида зафар қучди. Шундай қилиб, бугун ўтказиладиган финал учрашувида СССР — Финляндия командалари ўзаро куч синашадилар. Учинчи ўрин учун Швеция—Норвегия коллективлари баҳслашадиган бўлишди.

Шахмат:

ДАЪВОГАРЛАР БАҲСИДА

Жаҳон биринчилиги учун даъвогарлар ўртасида чорак финал учрашувлари давом этмоқда. Сиэтл шаҳрида жаҳон собиқ чемпиони А. Карпов билан исландиялик гроссмейстер Й. Хьяртарсон ўртасида учинчи партия ўйини бўлди. А. Карпов қора доналар билан ўйнашига қарамай, 33-юришда ғалабага эришди. Ҳозир умумий ҳисоб унинг фойдасига 2,5:0,5 бўлиб турибди. Собиқ чемпионнинг учрашув ғолиби бўлиши учун яна бир очко кифоя. Квебек шаҳрида эса яна бир шахматчимиз — А. Юсупов билан К. Спраггетт (Канада) ўртасида қўшимча ўйин ўтказилди. Лекин дуранг натижалардан кейин ғолиб аниқланмай қолди. Ҳисоб — 4:4. Кеча шахматчилар орани очиқ қилиш учун ғалабагача дона суриш учрашувини ўтказишди. Антверпен шаҳрида венгриялик Л. Портиш билан голландиялик Я. Тимман ўзаро баҳслашишмоқда. Бу ерда ҳисоб 1:1 бўлиб турибди.

Волейбол:

ЯНА МАҒЛУБИЯТ

Тошкентнинг «Автомобилист» командаси қизлари мамлакат чемпионатининг дастлабки босқич, якунловчи тур ўйинларини мағлубият билан бошлашди. Бор-йўғи 6 очко билан хавфли зонада турган волейболчиларимиз мавқени мустаҳкамлаш имкониятини яна бир бор бой беришди. Улар Свердловск шаҳрида Минскнинг «Коммуналник» коллективи билан ўйнаб (0:3) қимматли очко йўқотишди.

Енгил атлетика:

МАРРАДА БИРИНЧИ

Гулистонда югуриш ва спортча юриш бўйича республика қишки чемпионати ўтказилди. Югуриш мусобақаларида Тошкент область командаси биринчиликни қўлга киритди. Тошкент шаҳри ва фарғоналик спортчилар иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Тошкентлик Е. Монстакова билан самарқандлик С. Тўраевлар 4 ва 5 километрга югуришда биринчи бўлишди.

Редактор
Ў. УСМОНОВ.

Р. — 01037. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б. — 30. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12